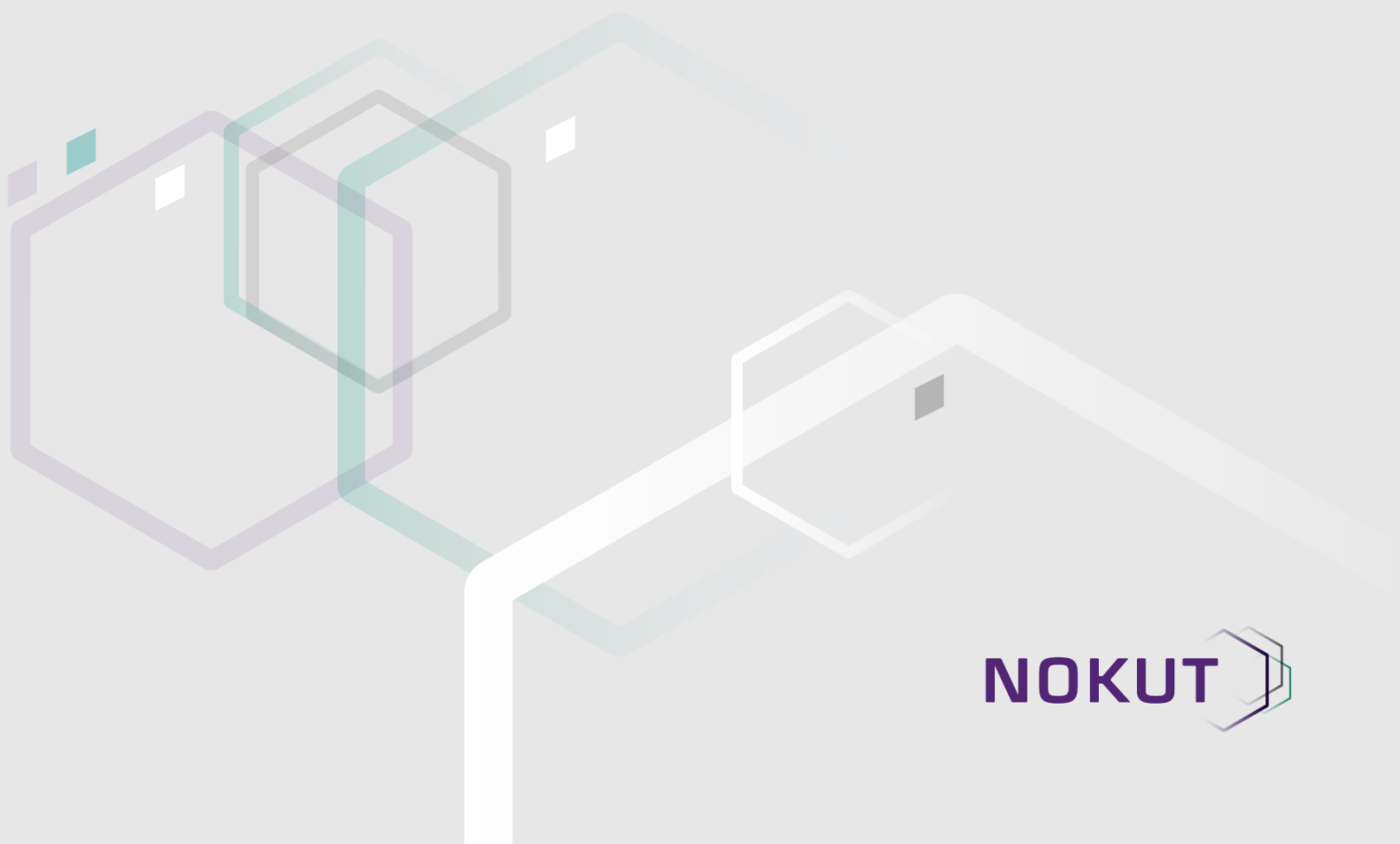

NOKUTs utredninger og analyser

Utdanningskvalitetsprisen 2004–2014

En vareopptelling med vurdering

September 2015

NOKUT

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning, samt godkjent høyere utenlandsk utdanning. Med rapportserien "NOKUTs utredninger og analyser" vil vi bidra til økt kunnskap om forhold innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanning som har betydning for kvaliteten i studiene og gi økt kunnskap om forhold knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning i Norge. Data til rapportene får NOKUT enten gjennom evaluerings-, akkrediterings- og godkjenningsvirksomheten vår eller som resultat av prosjekter i samarbeid med eksterne.

Vi håper at analysene og resultatene våre kan være nyttige i arbeidet med godkjenning av utenlandsk utdanning og gi ideer og stimulans til lærestedenes arbeid med å kvalitetssikre og videreutvikle utdanningstilbudene.]

Tittel:	Utdanningskvalitetsprisen 2004–2014. En vareopptelling med vurdering
Forfatter(e):	Turid Hegerstrøm
Dato:	08.09.2015
Rapportnummer:	2015-2
ISSN-nr	1892-1604

Forord

NOKUTs analyse- og utredningsrapporter har til formål å bidra til økt kunnskap om forhold innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanning som har betydning for kvaliteten i studiene. Rapportene vil dels formidle analyser av den informasjonen som NOKUT innhenter gjennom sin virksomhet, dels resultater fra særskilte undersøkende prosjekter som NOKUT foretar, ofte i samarbeid med eksterne.

Denne rapporten tilhører den første kategorien. Kunnskapsdepartementets pris for fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk høyere utdanning forvaltes av NOKUT. Prisen ble første gang delt ut i 2001. Siden da har det vært 34 prismottakere og 240 søknader på 14 utdelinger. Det har ikke tidligere vært gjort noen tverrgående analyse av dette temaet. Med så lang tid og mange erfaringer med prisen etter samme mal og prosess, ønsker NOKUT nå å dele noen av dem med oppdragsgiveren KD og med institusjonene; deriblant også søkerne til og vinnerne av prisen.

Gjennom en sammenstilling av noen fakta om prisen og en analyse av noen sider ved søkere, søknader og vinnere i perioden 2004–2014 framkommer særtrekk og fellestrekk, mønstre og tendenser og hvordan kriteriene til prisen vurderes og innfris. Analysen viser videre hvordan Utdanningskvalitetsprisen avspeiler sektorens behov, utfordringer og utvikling i perioden og at den har tilpasset seg sentrale føringer og prioriteringer. Til en viss grad kan det hevdes at Utdanningskvalitetsprisen i perioden har vært en konkurranse om Kvalitetsreformens kvalitet.

Vareopptelling er valgt som ett av tittelbegrepene i rapporten. En vareopptelling innebærer å dokumentere status, gjerne fra en avsluttet periode til en ny, om hva man har og hva man tar med seg videre. Sånn sett kan en vareopptelling være et utgangspunkt og referanse for senere sammenligninger. Denne vareopptellingen foretas i forkant av store forventede strukturendringer i norsk høyere utdanning. En tilsvarende vareopptelling etter nye ti år, vil måtte foretas ut fra et helt annet utdanningslandskap. I så måte refererer denne vareopptellingen til en periode i norsk høyere utdanning som går mot sin avslutning.

Vi håper at rapporten kan gi ideer og stimulans til institusjonenes arbeid med å videreutvikle prosjekter og søknader til Utdanningskvalitetsprisen.

Oslo 8. september.2015

Terje Mørland
direktør

Sammendrag

Denne rapporten er en sammenstilling av noen fakta ved Kunnskapsdepartementets pris for fremragende kvalitet i norsk høyere utdanning; Utdanningskvalitetsprisen, som forvaltes av NOKUT. Formålet med prisen er å stimulere institusjoner innenfor høyere utdanning til å arbeide systematisk med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine og motivere fagmiljøene ved universiteter og høyskoler til å bli mer opptatt av arbeid med utdanningskvaliteten.

Siden prisen ble delt ut for første gang i 2001, har det vært 34 prismottakere og 240 søknader på 14 utdelinger. Søknadene vurderes av en komité på fire personer, tre fra institusjonene og én student. Rapporten gir en analyse av noen sider ved søkerne, søknadene og vinnerne av prisen i perioden 2004–2014. Hensikten med rapporten er å dele noen av NOKUTs erfaringer med prisen med oppdragsgiveren, Kunnskapsdepartementet, og med institusjonene.

Materiale, metode og oppbygging

Alt materiale til rapporten er hentet fra NOKUTs arkiv, nettsider og andre interne, hovedsakelig saksbehandlings- og prosedyrerelaterte dokumenter. Søknadene er gruppert etter institusjonskategori, fagområder og tematisk basert på informasjon i søknadenes tittel og tema. Resultatene er utformet etter kvantitative oppsummeringer og kvalitativ nærlesing av søknadene og komiteens vurdering av vinnerne. Resultatene gir et bilde av hvordan institusjonene har benyttet seg av muligheten til å søke prisen, hva slags søknader som er innsendt og hvordan de er vurdert og premiert. Resultatene kan ikke tas til eller gjøres til inntekt for utdanningskvaliteten eller arbeidet med dette, verken i sektoren generelt eller ved den enkelte institusjon spesielt.

Resultater, funn og den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen

Den største andelen av søknadene kommer fra de eldste universitetene og de statlige høyskolene. Disse institusjonskategoriene står hver for 36 % av søknadene. Disse har også forsynt seg av premiepotten med henholdsvis 52 % og 36 % av prisene. Dette må ses i sammenheng med at de eldste universitetene utgjør 4 institusjoner og de statlige høyskolene 20. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen kommer fra ett av de eldste universitetene.

Når søknadene fordeles på fagområder, befinner den høyeste andelen seg i en kategori, her omtalt som generell og som retter seg mot utdanningskvalitet og studiekvalitetsutviklende tiltak, studentaktive tiltak, administrative løsninger og tverrfaglige/tverrgående tiltak. Fordelingen av søknader og vinnere følger hverandre i stor grad. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen har tilhørighet enten i humanistiske og estetiske fag, matematiske og naturvitenskapelige fag eller i fagområdet generell. Deretter kommer de økonomiske og administrative fagene, helsefag og lærerutdanning og pedagogiske fag. Institusjonene står fritt til å velge hvilke av egne tiltak de vurderer som de beste kandidatene og komiteen likeså i sin vurdering av søknadene. En gjennomgang av søknadene viser likevel tendenser til tematiske grupperinger i halvparten av disse. Disse tematiseringene kan omtales som digitalisering/nettbasert/fleksibel utdanning, arbeidslivsrelevans/kontakt med arbeidslivet og internasjonalisering/studentmobilitet. Alle tematiseringene er tema i tiden, i det de må sies å avspeile sentrale prioriteringer og føringer. Den andre halvparten av søknadene har ikke slike tydelige tematiseringer, men noen mindre grupperinger lar seg spore. Tema som tiltak for

læringsmiljøet/læringsutbytte, økt gjennomstrømming, studentaktiv forskning, skriving, etikk og danning gjenfinnes i flere søknader.

Vinnerfordelingen innenfor disse to halvdelene av søknadene viser et bilde som ikke favoriserer de over omtalte tema i tiden. 1/3 av vinnerne befinner seg i den halvdelene av søknadene. De øvrige 2/3 er å finne i den andre halvdelene. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen er m.a.o. uten tydelig tilknytning til de omtalte tema i tiden.

Analysen viser videre at den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen:

- har fungert og hatt en varighet på ca. 5 ½ år før pristildeling og er et konkret studietilbud av kortere eller lengre varighet. Det praktiseres utstrakt bruk av studentevaluering og annet samarbeid med studenter hvor tilbakemeldingene deres integreres og aktivt bidrar til utviklingen av studiets innhold og arbeidsformer.
- utfordrer rådende og tradisjonell pedagogisk praksis med utvikling av nye og alternative undervisningsformer.
- kan vise til banebrytende og omfattende endringer og omlegging av studietilbudets karakter, innhold, arbeids- og vurderingsformer med vekt på studentaktive læringsformer og en omdefinert lærerrolle.
- har et uttalt utgangspunkt i og referanse til Kvalitetsreformens føringer og er en tydelig eksponent for Kvalitetsreformens kvalitet.
- kan ha gjort erfaringer med tiltakets overføringsverdi og spredning til andre internt eller eksternt.
- er grenseoverskridende og brobyggende og har forankring og forpliktende fellesskap, forbindelser og samarbeid på studienivå, institusjonsnivå og eksternt. Tiltaket er gjennomarbeidet og velorganisert og preges av dialog, inkludering og likeverd integrert i et sterkt faglig fokus.

Konklusjon

Det kan være grunnlag for å si at Utdanningskvalitetsprisen har tilpasset seg og avspeiler sektorens behov, utfordringer og utvikling i perioden. Kvalitetsreformen har vært utgangspunkt for mange søknadsverdige og prisverdige tiltak, samtidig som den har vært målestøkk ikke bare for kvalitet, men også for prisvinnerkvalitet. Til en viss grad kan det hevdes at Utdanningskvalitetsprisen i perioden har vært en konkurranse om Kvalitetsreformens kvalitet.

Selv om det er stor variasjon, registreres en viss grad av systematisk og strategisk bruk av prisen fra institusjonenes side. Det kan være en indikasjon på at formålet med prisen delvis er oppnådd.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Litt historikk	7
1.2	Generelt om prisen og kriteriene	7
1.3	Komiteen og dens arbeid	8
1.4	Forståelse av kvalitet	9
1.5	Rapportens oppbygging, materiale og metode	10
2	Fordeling av søknader og priser	11
2.1	Fordeling av søknader på institusjonskategori	12
2.2	Fordeling av priser på institusjonskategori.....	13
2.3	Fordeling av søknader på fagområder	15
2.4	Fordeling av priser på fagområder.....	16
2.5	Diskusjon.....	17
3	Trekk ved søknadene	19
3.1	Tematisk bredde i søkermassen	19
3.2	Spesielle år og søknader	22
3.3	Variasjoner i det vedvarende	23
3.4	De enkelte fagområdene; deres søknader og vinnere	25
3.5	Diskusjon.....	27
4	Trekk ved vinnerne	28
4.1	Hva er positive resultater?	28
4.2	Samarbeid med studenter oa.....	31
4.3	Tiltakets overføringsverdi.....	33
4.4	Fremragende og nyskapende	35
4.5	Kvalitetsreformens kvalitet og komiteenes valg	37
4.6	Oppsummert: Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen	40
5	Avsluttende kommentarer	40
6	Vedlegg	43
6.1	Statutter for Utdanningskvalitetsprisen	43
6.2	Institusjonene og søknader om Utdanningskvalitetsprisen 2004-2014	44
6.3	Tabeller.....	45
6.4	Figurer	46

6.5	Vinnere av Utdanningskvalitetsprisen 2004–2014.....	51
-----	---	----

1 Innledning

Denne rapporten gir en sammenstilling av noen fakta om Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris¹ og en analyse av noen sider ved søkere, søknader og vinnere av prisen i perioden 2004–2014. Prisen ble første gang delt ut i 2001. Siden da har det vært 34 prismottakere og 240 søknader på 14 utdelinger.

Utdanningskvalitetsprisen har ikke tidligere vært gjort til gjenstand for noen tverrgående sammenstilling og analyse. Vi har derfor ingen systematisk og systematisert kunnskap om temaet. Med så lang erfaring med prisen etter samme mal og prosess, ønsker NOKUT nå å dele noen av dem med oppdragsgiveren KD og med institusjonene, dvs. søkerne og vinnerne av prisen.

Rapporten gir en oversikt over og analyse av noen karakteristika ved søkerne og vinnerne. Nærliggende spørsmål å søke å besvare er hvilke institusjoner og fagmiljø søker prisen og hvem er det som har vunnet den? Andre spørsmål er om man kan se noen utviklingstrekk eller endringer i perioden, om søknadene avspeiler sentrale prioriteringer og om det er mulig å finne noen særtrekk eller fellestrekk ved søknadene? Videre kan det stilles spørsmål om hvordan kriteriene til prisen innfris? Hvordan innfris kriteriene om at «tiltakene skal igangsette vedvarende aktiviteter knyttet til heving av utdanningskvaliteten»? Hvordan vurderes kravet om at tiltakene skal være nyskapende og fremragende? Hva innebærer kravet om at tiltaket skal «dokumentere positive resultater»? Hva karakteriserer vinnerne? Hva har komiteen vektlagt når den har valgt ut vinnere?

Det har vært og er stort fokus og vektlegging på satsing på kvaliteten på utdanning sett i sammenheng med satsingen på kvalitet i forskning, og hvor satsingen på kvalitet i utdanningen ofte kommer til kort. Utdanningskvalitetsprisen er, om enn i svært beskjeden grad, ett av tiltakene for å kompensere for denne skjevheten.

I overskriften omtales denne sammenstillingen og presentasjonen som en vareopptelling og vurdering. En vareopptelling innebærer å dokumentere status, gjerne fra en avsluttet periode til en ny, om hva man har og hva man tar med seg videre. Sann sett kan en vareopptelling være et utgangspunkt og referanse for senere sammenligninger. Rapporten vektlegger perioden 2004–2014. En ti-års periode kaller ofte på oppsummeringer og vurderinger, også med tanke på å justere praksis og videre kurs. For Utdanningskvalitetsprisens vedkommende kan kursen videre synes uklar. Denne vareopptellingen foretas i forkant av store forventede strukturendringer i norsk høyere utdanning som kan representere et tidsskille også for denne prisen. Forventede endringer i sektoren kan påvirke søknadenes antall, innretning og kvalitet. Vurderingene som foretas i denne rapporten kan kanskje bidra til å styre utviklingen og prisens videre liv i en ønsket retning.

En tilsvarende vareopptelling og vurdering etter nye ti år, vil måtte foretas ut fra et helt annet utdanningslandskap. I så måte er denne vareopptellingen betimelig og refererer til en periode i norsk høyere utdanning som går mot sin avslutning.

¹ Prisen fulle navn er «Kunnskapsdepartementets pris for fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk høyere utdanning».

1.1 Litt historikk

Som en stimulans til arbeidet med studentevaluering av undervisning opprettet daværende Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i 1995 en evalueringspris på kr 500.000,-. Hensikten med prisen var å få frem gode evalueringsopplegg som kunne tjene som eksempler for andre. Evalueringsprisen ble delt ut under Nettverkskonferansen i universitets- og høyskolepedagogikk. På bakgrunn av Norgesnettrådets systemansvar for kvalitetssikring og evaluering av høyere utdanning, ble rådet, i brev fra departementet 12.03.1999, bedt om å forberede seg på å utrede eventuell videreføring og mulig omorganisering av evalueringsprisen. Departementet reiste selv spørsmålet om det var noen spesiell grunn til å fremheve studentevaluering av undervisning fremfor andre sider ved kvalitetsarbeid innenfor høyere utdanning, og antydte selv at ett alternativ kunne være å utvide evalueringsprisen til å bli en mer generell kvalitetssikringspris. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gir i brev av 24.03.2000 Norgesnettrådet i oppdrag å sette i gang arbeidet med å utvikle kriterier for en slik pris i tråd med Norgesnettrådets eget vedtak av 17.02.2000. Til dette arbeidet nedsatte Norgesnettrådet i juni 2000 en komité på tre personer. Komiteen hadde følgende mandat:

«Komitéen skal fremme forslag til kriterier, regler og andre bestemmelser for tildeling av pris for godt arbeid og kriterier for tildeling av utviklingsstøtte til prosjekt som bidrar til å fremme kvaliteten i norsk høgre utdanning. Kriteriene for tildeling bør ta utgangspunkt i en videre og mer generell forståelse av utdannings- og studiekvalitetsarbeid enn det som lå til grunn for den tidligere Evalueringsprisen. Det avsettes årlig et beløp på 1 million kroner til utdeling av pris og prosjektstøtte. Komiteen bes også komme med forslag til et mer passende navn i forbindelse med at prisen gis et bredere kriteriegrunnlag for tildeling/støtte. Komiteen bes avlevere sin innstilling innen 15.09.00.»

Komiteens innstilling forelå 12.09.2000². I samsvar med Norgesnettrådets anbefaling og komiteens mandat drøfter den forholdet mellom «... pris og prosjektstøtte [...]» hvor pris i hovedsak defineres som belønning for fortidige fortjenester, dvs. tildeling av en utmerkelse på grunnlag av et prosjekt som er fullført og der sluttrapport foreligger. Komiteen ønsker at prisbetegnelsen også i fortsettelsen reserveres for prosjekter som er gjennomført. Komiteen ønsker videre å kunne gi tilskudd til prosjekter som ikke er satt i verk eller har kommet meget kort og mener at dette er en fremtidsrettet måte å bruke denne type midler på. Man ønsket m.a.o. å være både tilbakeskuende og fremoverskuende i premieringen. Forslaget om å tildele både pris og prosjektstøtte ble gjennomført de første årene. Dette skillete bortfalt etter en revidering av statuttene i 2004, men statuttene ga fortsatt åpning for at det både var mulig å søke på ferdigstilte og igangsatte prosjekter. Prisen ble i 2001 økt fra en halv til en million kroner. I perioden 2001–2003 ble prisen forvaltet av Norgesnettrådet. Selv med revideringen i 2004 er kriteriekomiteens føringer og forslag til bestemmelser fra 2000 fortsatt gjeldende.

1.2 Generelt om prisen og kriteriene

Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris er fortsatt på 1 million kroner i året og forvaltes av NOKUT. Fram til og med utdelingen i 2012 har denne summen kunnet bli fordelt på inntil tre prisvinnere med et minstebeløp på kr. 200.000, –. Departementet besluttet å endre dette fra og med budsjettåret 2013. Da ble NOKUT pålagt å utpeke kun én prisvinner hvert år. Reglene sier at dersom

² Forslag til kriterier, regler og andre bestemmelser for behandling av søknader om tildeling av pris/prosjekttilskudd for fremme av kvalitet i norsk høyere utdanning. Komiteens medlemmer var: professor Olga Dysthe, Universitetet i Bergen, leder, rektor Arna Meisfjord, Høgskolen i Nesna, medlem og informasjonskonsulent Olve Klevmo Møller, medlem.

det ett år ikke er en verdig prisvinner, overføres midlene til neste års budsjett. Hittil har ikke dette vært en aktuell problemstilling.

Formålet med prisen er å stimulere institusjoner innenfor høyere utdanning til å arbeide systematisk med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine og motivere fagmiljøene ved universiteter og høyskoler til å bli mer opptatt av arbeid med utdanningskvaliteten.

Prisen tildeles institusjonen eller ett eller flere fagmiljø ved denne. Det innebærer at tiltaket/ene må være forankret på institusjonsnivå i vedtak og ansvar, og at søknadene er behandlet av institusjonens øverste ledelse. Prisen tildeles ikke enkeltpersoner eller ildsjeler for deres innsats.

Opprinnelig kunne hver institusjon sende inntil fem søknader per år. Dette ble senere endret til tre søknader per år.

Frem til og med 2013 er prisen delt ut på NOKUT-konferansen. I 2014 ble det ikke arrangert noen slik konferanse. Prisen ble da utdelt på vinnerinstitusjonen av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen, med NOKUTs direktør til stede under et arrangementet som vinnerinstitusjonen selv tok hånd om.

1.3 Komiteen og dens arbeid

Det nedsettes en komité for vurdering av søknadene. Komiteen består av en studentrepresentant og tre representanter fra institusjonene. Studentrepresentanten oppnevnes årlig etter forslag fra Norsk Studentorganisasjon (NSO). De tre sistnevnte representantene hentes fra et utvalg av sakkyndige på 25 personer fra 13 institusjoner. Disse oppnevnes for en periode på tre år, basert på forslag fra institusjonene. Perioden 2013–2015 er fjerde gangen med oppnevning av et slikt komitéutvalg. Hvilke institusjoner som deltar varierer fra periode til periode. Utvalget som ble oppnevnt for 2013–2015 består i stor grad av representanter fra institusjoner som ikke tidligere har deltatt, eller ikke har deltatt siden 2006. Det er videre tatt hensyn til institusjonskategorier og geografisk spredning.

Det er et krav at personene i utvalget skal ha erfaring fra kvalitetsarbeid i høyere utdanning. Utvalget består både av vitenskapelige og administrativt ansatte.

Den årlige komiteen settes sammen når søkerlisten til prisen foreligger slik at det kan tas hensyn til habilitet, faglig bredde og representasjon. Av habilitetsgrunner kan ikke den årlige komiteen ha representant/er fra noen av søkerinstitusjonene. Dette får som konsekvens at jo flere institusjoner som sender søknader, jo færre mulige representanter får man til komiteen, ikke minst når de øvrige hensynene som må tas til kjønnsfordeling og geografisk spredning tas med i betraktningen. Det skal også være en balanse mellom vitenskapelige og administrativt ansatte i komiteen. I tillegg har man bestrebet seg på å ha en viss kontinuitet i komiteen fra det ene året til det neste. Antall medlemmer i utvalget har av den grunn blitt økt fra 15 til 25 f.o.m. inneværende tre-års periode. Det har hittil ikke skjedd at det har vært for mange søkerinstitusjoner til å få satt sammen en komité. Oversikten over komitémedlemmer i perioden 2004–2014 viser at ca. halvparten av institusjonsrepresentantene kommer fra statlige høyskoler, mens de vitenskapelige høyskolene har vært representert med i underkant av 1/3.

Komiteen møtes vanligvis fra én til tre ganger og kommuniserer ellers telefonisk og elektronisk. Arbeidet koordineres av en saksbehandler i NOKUT. Komiteens oppgave er å vurdere alle innkomne søknader i lys av statuttene og finne den beste og prisverdige søknaden. Arbeidet nedfelles i en skriftlig vurdering og begrunnelse for vinnerøknaden.

1.4 Forståelse av kvalitet

Formuleringene til statuttene for prisen vurderes omredigert i løpet av 2015. Vedlegg 6.1 viser statuttene med de formuleringene som er lagt til grunn for denne rapporten.

Alle bestemmelser om og krav til prisen er å finne i statuttene. Gjennom beskrivelse av formålet med prisen, retningslinjer for søknad og kriterier for priskomiteens arbeid angis kvalitative krav til søkertiltakene i tillegg til praktisk utforming og vurdering av søknaden. Kravene omtales i generelle termer. Det er ingen standarder eller minstekrav. Som det antydes i prisens fulle navn, forventes arbeidet å være fremragende. Men ikke bare fremragende. Arbeidet og tiltaket må også være nyskapende og kunne vise til positive resultater. Det siste understrekes av kravet om at tiltaket skal igangsette vedvarende aktiviteter. Det er ikke prøveprosjekt og planer som premieres, men et ferdig produkt. Sånn sett er prisen tilbakeskuende.

De tre begrepene fremragende, nyskapende og vedvarende, angir krav til nivå, kreativitet og varighet. Begrepene er ikke nærmere spesifisert og åpner for en betydelig grad av skjønn. Hvor går f.eks. skillet mellom det gode og det fremragende? Hva er genuint nytt og hva er nyskapende? Når går noe fra å ta utgangspunkt i andres erfaringer og ideer til å bli noe prisverdig nyskapende og originalt? På hvilket nivå skal det være nyskapende? På nasjonalt nivå, internasjonalt nivå, internt i eller på tvers av fagområder og disipliner eller mer allment? Uansett vil sammenligningsgrunnlaget representere en utfordring både for institusjonene som skal dokumentere dette og komiteen som skal vurdere. Videre kan det stilles spørsmål om hva som ligger i begrepet vedvarende og hvor lenge det egentlig er? Det er et tolkningsspørsmål om dette kravet også innbefatter at tiltaket skal være pågående på søknadstidspunktet og at avsluttede prosjekter dermed utelukkes fra å søke. Her kan historikken med det noe utydelige og varierende skillet mellom pris og prosjektstøtte, og kriteriene stå i motsetning til hverandre.

De tre begrepene fremragende, nyskapende og vedvarende kan også være vanskelige å vurdere og vekte i forhold til hverandre; må det være fremragende hvis det er særdeles originalt og nyskapende? Hvordan være både nyskapende og vedvarende i en sektor i stadig endring og med krav om tilpasning?

Dette åpner for en stor grad av skjønn og tolkningsrom både for søkere og komité.

Det stilles krav om at tiltaket må utføres i et aktivt samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktuelle aktører både i planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen. Tiltakets nærhet til teori og praksis og hvordan man gjør seg nytte av relevant kompetanse og kunnskap på det aktuelle fagområdet, må dokumenteres.

Kravet om bred involvering i alle faser av arbeidet tilsier prosjekt og tiltak av en viss størrelse. Prisen omfatter heller ikke prosjekt og tiltak iverksatt av studieadministrasjonen alene eller enkeltpersoner i et fagmiljø.

Kravet om nærhet til teori og praksis og kompetanseinnretning mot det aktuelle fagområdet, kan føre tankene mot en avgrensning av prisen til en tradisjonell forståelse av fag og fagområder, og at den derfor reserveres mot søknader av f.eks. studieadministrativ og studentsosial karakter. Bestemmelsene for prisen åpner imidlertid for en bred forståelse av utdanningskvalitet uten slike reservasjoner:

«Utdanningskvalitet er her et uttrykk for total kvalitet som omfatter studiekvalitet, styringskvalitet og relevans.»

Dette kommer også til uttrykk gjennom kriteriekomiteens innstilling av 12.09.2000 ved at ett av de sentrale kriteriene for en god søknad etter deres vurdering, er at den viser «en helhetsforståelse av hva utdannings- og studiekvalitet innebærer».

Terminologi og begrepsbruk om kvalitet i utdanning er sammensatt og variert, konsensuspreget og innforstått. Sånn sett er den kvalitetsforståelsen som uttrykkes for Utdanningskvalitetsprisen åpen, generell og altomfattende og tillater det meste av både generelle og fagspesifikke søknader, så lenge de omfatter tiltak som ifølge statuttene bidrar «vesentlig til utvikling og forbedring av utdanningskvaliteten». Hvis noen ev. etterspør andre kjente og brukte aspekter ved kvalitetsbegrepet, som f.eks. inntakskvalitet og rammekvalitet, så kan dette forstås til å være dekket av begrepet total kvalitet. Begreper som undervisningskvalitet og programkvalitet kan i denne sammenhengen forstås til å inngå i begrepet studiekvalitet.

Ifølge statuttene må det fremgå av søknaden hvordan «resultatet av arbeidet med tiltaket kan tenkes å bli videreført og overført til andre». Kravet om overføringsverdi og deling og spredning av tiltaket bryter med prisens tilbakeskuende innretning og krav om oppnådde resultater. Det er ikke krav om resultater av spredning og deling med andre som premieres, men planene om det. Dette må sies å være et relativt uforpliktende og fremoverskuende krav mot noe som kan komme til å skje.

1.5 Rapportens oppbygging, materiale og metode

Rapportens videre oppbygging er tre kapitler som henholdsvis omhandler fordelingen av søknader og vinnere, trekk ved søknadene og trekk ved vinnerne. Kapittel 2, Fordeling av søknader og priser, og kapittel 3, Trekk ved søknadene, tar opp hvordan søknader og priser fordeler seg på institusjoner, institusjonskategorier, fagområder og tematikk. Kapittel 4 omhandler trekk ved vinnerne og viser hvordan disse svarer på statuttens krav. Avslutningsvis gis en oppsummering av hva som utgjør den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen og noen kommentarer om det ut fra den foreliggende analysen er mulig å si noe om hvorvidt hensikten med prisen er oppnådd.

Alt materiale til rapporten er hentet fra NOKUTs arkiv, NOKUTs nettsider og andre interne, hovedsakelig saksbehandlings- og prosedyrerelaterte dokumenter. Resultatene er utformet etter kvantitative oppsummeringer og kvalitativ nærlesing av søknadene og komiteens vurdering av vinnerne. Inndelingen av søknadene i fagområder tar utgangspunkt i Statistisk sentralbyrås (SSBs) standard for utdanningsgruppering³, men er tilpasset til å avspeile søkermassen i best mulig grad. I tvilstilfelle er søknaden/-e innplassert etter en skjønsmessig vurdering. Søknadene er videre gruppert etter institusjonskategori. Også denne er utformet for på best mulig måte å være dekkende for søknadsmassen og hensiktsmessig for analysen.

Søknadene er i tillegg gruppert ut fra en tematisering. Denne er basert på informasjon gitt i søknadenes tittel og tema eller i selve søknaden. Inndeling av søknadene etter tematikk er derfor også i en viss grad basert på en skjønsmessig vurdering.

Systematikken med inndeling etter institusjonskategori, fagområde og tematisering brytes i kapittelet om vinnerne for å komme nærmere det kvalitativt innholdsmessige i disse søknadene og komiteens vurderinger.

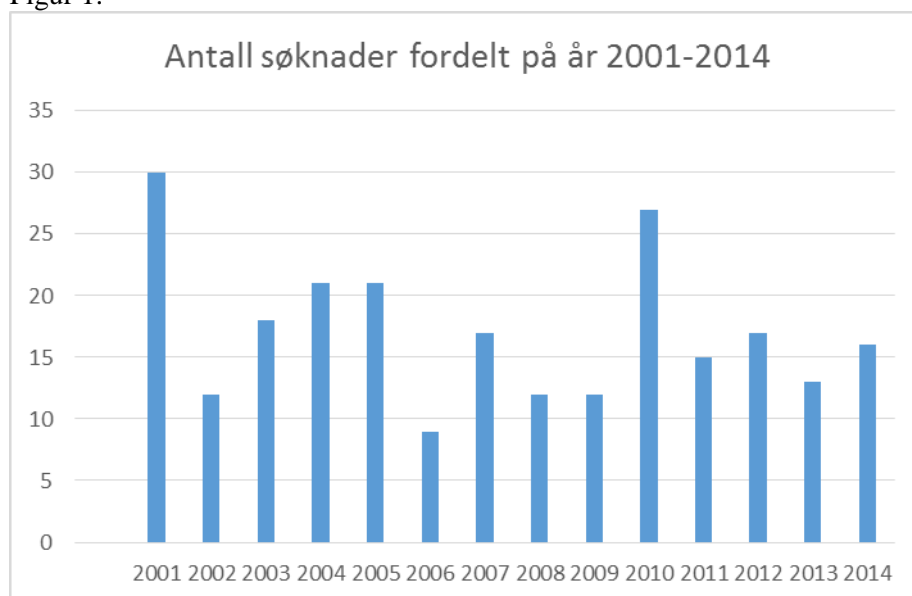
³ Kilde DBH

Utdanningskvalitetsprisen er ikke en konkurranse mellom institusjonskategorier eller enkeltinstitusjoner. Verken i søknadsbehandlingen eller komitévurderingene har man forholdt seg til annet enn årets foreliggende søknader. At det nå gjøres slike sammenligninger og vurderinger på tvers og over år, endrer ikke denne praksisen. De resultatene som fremkommer gjennom analysen gir et bilde av hvordan institusjonene har benyttet seg av muligheten til å søke prisen, hva slags søknader som er innsendt og hvordan de er vurdert og premiert. Resultatene kan ikke tas til inntekt for utdanningskvaliteten eller arbeidet med dette, verken i sektoren generelt eller ved den enkelte institusjon spesielt.

2 Fordeling av søknader og priser

Under i figur 1 vises hvordan antall søkere fordeler seg i perioden 2001–2014. Det er totalt 240 søknader.⁴

Figur 1.

Antall søknader varierer stort sett fra år til år fra det høyeste antallet det første året med 30 søknader, til det laveste antallet på 9 søknader i 2006.

Den videre gjennomgangen av hvordan søknadene og prisvinnerne fordeler seg, er konsentrert om fordeling på institusjonskategori og fordeling på fagområder og forholder seg til perioden 2004–2014⁵. Dette omfatter 180 søknader. Vedlegg 6.2 gir oversikt over søkerinstitusjonene, antall søknader per år og vinnere. Det refereres ikke ytterligere til dette vedlegget.

⁴ Deler av dette kapittelet tar utgangspunkt i og er en videreføring av en Aktuell Analyse, Fakta om utdanningskvalitetsprisen av Pål Bakken fra mars 2012.

⁵ I perioden 2001-2003 ble prisen forvaltet av Norgesnetttrådet. Søknadene fra denne perioden befinner seg i Riksarkivet.

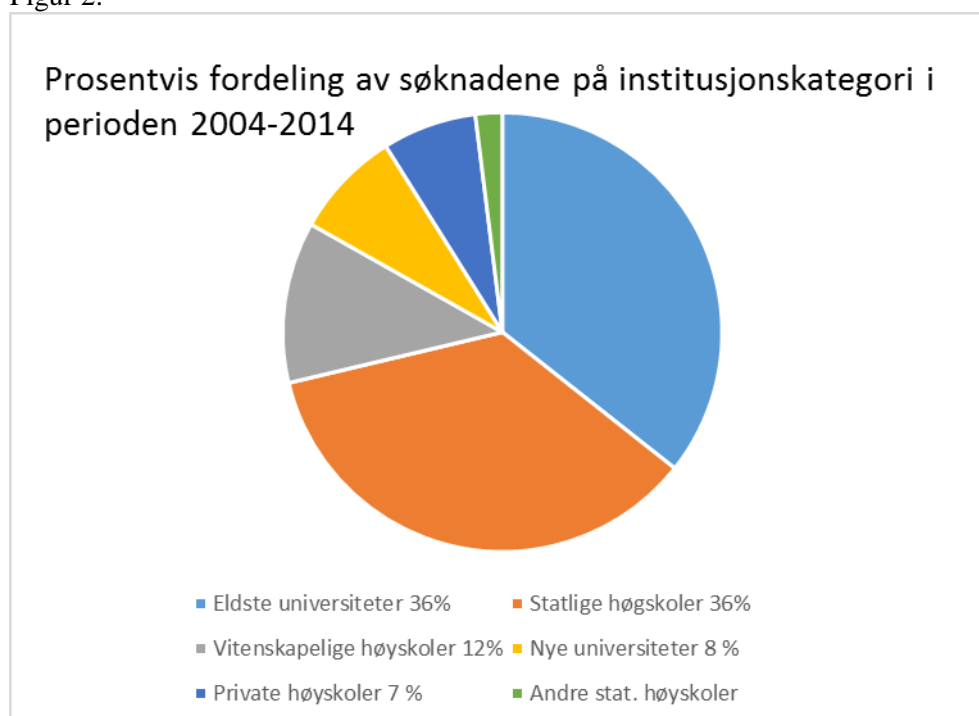
2.1 Fordeling av søknader på institusjonskategori

Dynamikken i institusjonssektoren i perioden med fusjoner og endret institusjonskategori for flere institusjoner, gjør det nødvendig å etablere en inndeling som både avspeiler søkermassen på en hensiktsmessig måte og fungerer tilfredsstillende for analysen. Enkelte institusjoner er derfor plassert i en kategori som ikke samsvarer med den de tilhører i dag (2015). NMBU har i perioden gått fra å være vitenskapelig høyskole til å være inne i sin andre universitetskonstellasjon. Likevel er den i denne sammenhengen plassert i kategorien vitenskapelig høyskole. Dette er valgt fordi institusjonen som følge av sin historie naturlig verken kan kategoriseres blant de eldste eller blant de nyeste universitetene; et skille som det av hensyn til analysen har vært nødvendig å foreta. Betegnelsen nye universiteter brukes som regel om de statlige høyskolene som har oppnådd akkreditering som universitet, UiA, UiS og UiN. Dette gir følgende seks kategorier:

- De fire eldste universitetene; UiO, UiB, NTNU og UiT inkl. tidligere HiTØ. Her forkortet til EldsteU.
- Statlige høyskoler. Forkortet til StatHs.
- Private høyskoler. Forkortet til PrivatHs.
- Statlige og private vitenskapelige høyskoler inkl. NMBU. Her forkortet til VitHs.
- Nye universiteter; UiA, UiS og UiN. Her forkortet til NyeU.
- Andre statlige høyskoler. Disse omfatter kunsthøyskolene og Politihøgskolen. Her forkortet til AndreSHs.

De statlige høyskolene (StatHs) og de fire eldste universitetene (EldsteU) kommer likt ut med antall søknader i perioden, hhv. 65 og 64. Kategoriene står hver for 36 % av søknadene. Derfra er avstanden ganske markant til de vitenskapelige høyskolenes (VitHs) 12 % med 22 søknader. Figur 2.

Figur 2.

De statlige høyskolene kommer totalt sett ut med samme antall søknader og prosentandel som de eldste universitetene. Hvordan søknadene til de to største kategoriene, de eldste universitetene og statlige høyskoler fordeler seg i perioden vises i figur 3, vedlegg 6.4.

Antall søknader totalt per institusjon varierer fra 1 til 29. Se tabell 1 under. Av de som her inngår i gruppen øvrige institusjoner har Handelshøyskolen BI 8 søknader, UMB/NMBU og HiBo/UiN har 7. Av de statlige høyskolene har Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Østfold flest søknader og inngår i materialet med 6 søknader hver. Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Telemark har hver 5 søknader. Det samme har Norges Handelshøyskole. 12 av til sammen 41 institusjoner⁶ har bare søkt prisen en gang.

Antall søknader fra hver institusjon per år holder seg hovedsakelig på 1 eller 2, unntaksvis 3. UiO er den eneste institusjonen som ett år benyttet seg av anledningen til å sende 5 søknader samtidig. UiB holder seg til en praksis med å sende 1 søknad per år.

2.2 Fordeling av priser på institusjonskategori

Det har i perioden 2004–2014 vært utdelt 25 priser. Fram til 2013 kunne det være opp til 3 prisvinnere årlig. I 2004 ble prisen i sin helhet tildelt én vinner. I 2006 og 2011 var det 2 vinnere. De øvrige årene har det vært 3 vinnere. I det følgende skilles det ikke på hvordan prisene er fordelt på første, andre og tredje pris.

De fire eldste universitetene har samlet en uavbrutt vinnerrekke fra 2004 til og med 2012, i fire av disse årene, i perioden 2005–2008 og i 2010, har to av vinnerne kommet fra disse institusjonene. Både UiO og UiB har hatt søknad/-er inne hvert år i perioden. NTNU hadde ingen søknad i 2013, men har ellers hatt søknad/-er inne hvert år. De eldste universitetene har til sammen 13 priser. Dette utgjør 52 % av prisene som er utdelt i perioden. De statlige høyskolene har med sine 64 søknader, 9 vinnere og 36 % av prisene, mens de vitenskapelige høyskolene har 22 søknader og 3 priser, 12 %.

Ingen private institusjoner, uavhengig av institusjonskategori, har vunnet noen pris. Heller ikke de nye universitetene med sine 13 søknader til sammen, har nådd opp i konkurransen.

Som enkeltinstitusjon topper UiO listen over prisvinnere med 6 priser. Tabell 1.

Tabell 1. Søknads- og prisfordeling

	Antall søknader	% antall søknader	Antall priser	% antall priser
UiO	29	16	6	24
UiB	11	6	4	16
NTNU	16	9	2	8
UiT	10	6	1	4
Statlige høyskoler	64	36	9	36
Vitenskapelige høyskoler	22	12	3	12
Øvrige institusjoner	28	15		
	180	100	25	100

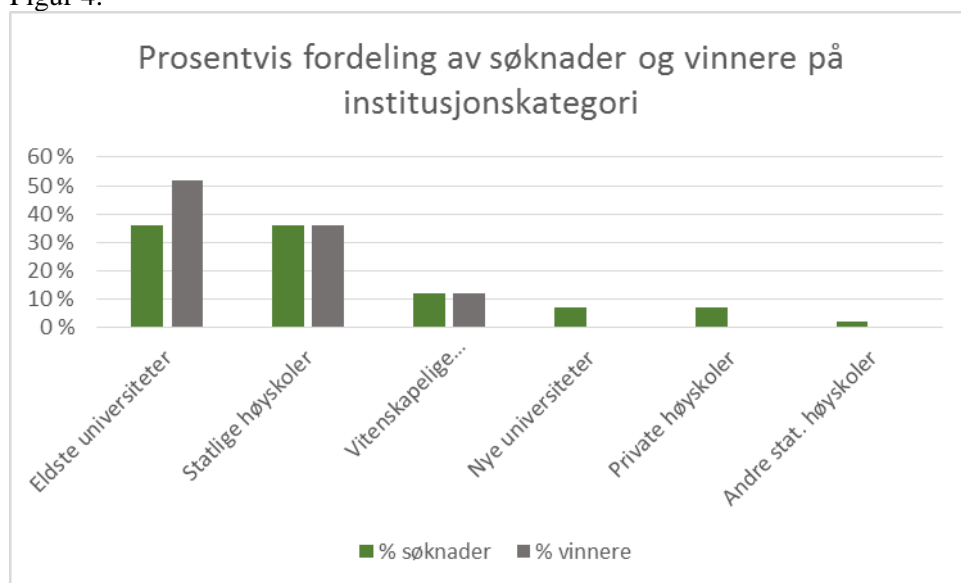
⁶ Dette antallet avhenger av hvordan søkerinstitusjonene telles. Her inngår HiVe/HiBu/HBV som én institusjon. Det samme gjelder for HiAk/HiO/HiOA og UiT/HiTø

Ser man søknader og priser i sammenheng, har de fire eldste universitetene vunnet på 20 % av søknadene sine. Ser man på den enkelte institusjon, har UiB og UiO vunnet pris på hhv. 37 % og 21 % av søknadene sine, mens tilsvarende for NTNU og UiT er 13 % og 10 %.

De statlige høyskolene og de vitenskapelige høyskolene har hver vunnet på 14 % av søknadene sine. Her må det tas med i betraktningen det antall institusjoner dette skal deles på. Antallet statlige høyskoler som har sendt inn søknader er 20, mens det er 5 vitenskapelige høyskoler.

Ser man fordeling av søknadene sammen med fordeling av prisene, får man et bilde som vist i figur 4.

Figur 4.

Den prosentvise fordelingen av søknader og vinnere viser at både statlige høyskoler og de vitenskapelige høyskolene har like høy andel av søknader og priser hver, mens de eldste universitetene har en høyere prosentandel priser enn søknader. Figuren viser også den like prosentandelen søknader på de nye universitetene og de private høyskolene, men også her må antallet institusjoner og den ulike størrelsen på dem, tas med i betraktningen. De nye universitetene utgjør i denne sammenhengen 3 relativt store institusjoner, mens de private høyskolene omfatter 7 mindre, til dels små institusjoner.

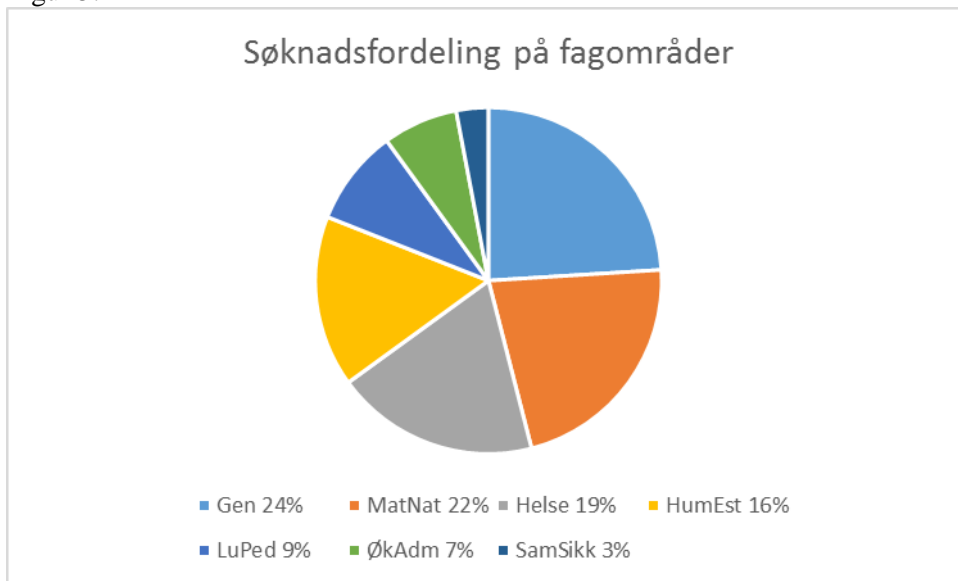
To institusjoner har bare søkt én gang og vunnet, med andre ord 100 % premiering. Det er Norges Musikkhøgskole i 2007 og Høgskolen i Lillehammer i 2012. Andre høyskoler kommer også godt ut på vinnerstatistikken i forhold til antall søknader. Høgskolen i Gjøvik har vunnet på 2 av sine 4 søknader, Høgskolen i Telemark har vunnet på 2 av 5 søknader.

Materialet gir ikke grunnlag for å si hvorfor de eldste universitetene lykkes bedre enn andre institusjonskategorier i å vinne. Reglene for sammensetning av vurderingskomité sier at ingen søkerinstitusjoner kan være representert i komiteen. Med disse institusjonenes høye søknadsfrekvens, har det vært få muligheter for dem å være representert i komiteen. Denne har da bestått av representanter fra andre institusjonskategorier og det er dermed ikke universitetene som har argumentert hverandre fram.

2.3 Fordeling av søknader på fagområder

Under presenteres søknadene fordelt på fagområder. Betegnelsene som benyttes er: økonomiske og administrative fag (ØkAdm), humanistiske og estetiske fag (HumEst), matematiske og naturvitenskapelige fag, inkludert ingeniørutdanning (MatNat.), helsefag (Helse), lærerutdanning og pedagogiske fag (LuPed) og samfunnsfag og sikkerhetsfag (SamSikk). Utdanningskvalitetsprisen som sådan avgrenser seg ikke mot enkeltfagområder eller -utdanninger. Flere søknader er rettet mot utdanningskvalitet eller studiekvalitetsutviklende tiltak mer generelt, mot administrative løsninger eller tverrfaglige og tverrgående tiltak. Det er derfor også tatt inn en kategori kalt generell (Gen) i denne oversikten. Figur 5 viser den prosentvise fordelingen av søknadene på de respektive områdene.

Figur 5.

Den høyeste andelen søknader sees i kategorien generell. Deretter kommer de matematiske og naturvitenskapelige fagene. Disse to kategoriene utgjør nesten halvparten av søknadene. Dersom søknadene til ingeniørutdanning tas ut vil disse utgjøre 8 % og være nesten like stor som kategorien lærerutdanning og pedagogiske fag. Andelen søknader i helsefag er noe høyere enn i humanistiske og estetiske fag. Andelen av søknader i økonomiske og administrative fag er noe lavere enn i lærerutdanning og pedagogiske fag.

2.4 Fordeling av priser på fagområder

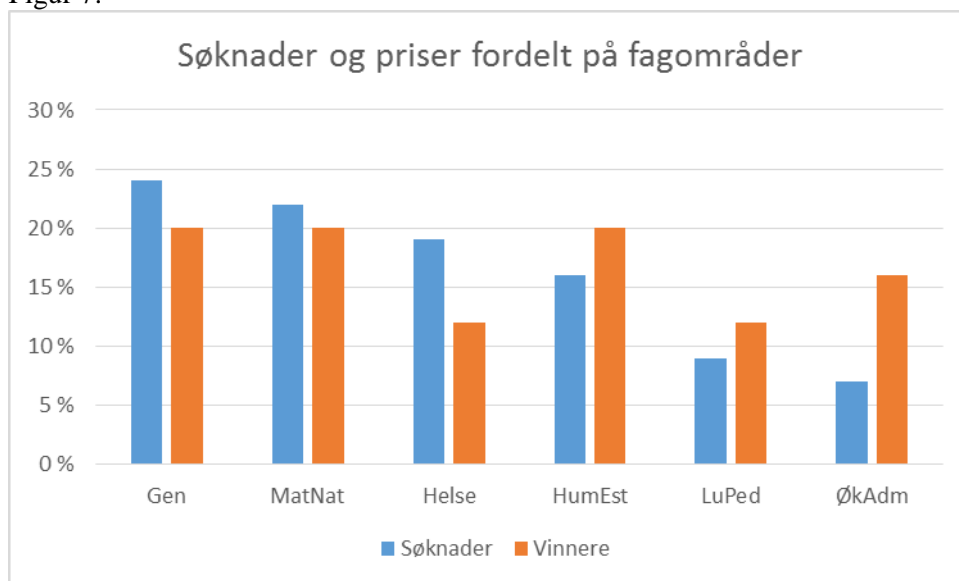
De 25 prisene som har vært utdelt i perioden 2004–2014 fordeler seg på fagområdene slik det vises i vedlegg 6.4, figur 6.

Fagområdefordeling av søknader og vinnere følger hverandre til en viss grad. Også blant vinnerne tilhører kategorien generell den største og er like stor som vinnerne i kategoriene humanistiske og estetiske fag og matematiske og naturvitenskapelige fag. Deretter kommer de økonomiske og administrative fagene. Helsefag og lærerutdanning og pedagogiske fag ligger et stykke bak og med lik prosentandel av vinnere.

Humanistiske og estetiske fag har en sammenhengende vinnerrekke i perioden 2004–2008. Hvert år i den perioden gikk en av prisene til en søknad i dette fagområdet. Det har ikke vært gitt noen pris innen dette fagområdet siden. Kategorien generell har som den eneste to vinnere samme år, i 2005. Det har vært gitt en pris i denne kategorien tre år på rad 2009–2011. Innen helsefag har det også vært gitt en pris sammenhengende tre år på rad 2010–2012. Vedlegg 6.3, tabell 2.

Ser man søknader fordelt på fagområder sammen med tildelte priser, får man et bilde som vist i Figur 7.

Figur 7.

Både de økonomiske og administrative fagene, de humanistiske og estetiske fagene og i lærerutdanning og pedagogiske fag er det en større prosentandel vinnere enn søknader. Dette gjelder særlig for de økonomiske og administrative fagene som har forsynt seg godt av premiepotten i forhold til andel søknader. Fagområdet har 4 vinnere på 12 søknader. Kategorien generell har høyest andel av søknader, men ligger likt med de matematiske og naturvitenskapelige fagene og de humanistiske og estetiske fagene når det gjelder vinnere.

Materialet gir ikke grunnlag for å påstå at andelen av søknader i kategorien matematiske og naturvitenskapelige fag er en gjenspeiling av satsingen på disse fagene og utdanningene og at man i

denne sammenhengen har lyktes med denne, selv om tanken kan være nærliggende. Trolig kan følgende utsagn gjelde for flere søkere:

«Søkningen til xx-studier har vist en jevn nedadgående utvikling siden tidlig på 1990-tallet. Dette betyr færre utdannede yy. [...] Bransjen har med økende bekymring registrert utviklingen og sett på muligheter for å øke både antallet og kvaliteten på nye utdannede yy.»

«Prosjektet oppsto som et resultat av frafallet ved forelesninger, den relativt lave gjennomføringsprosenten ved xx-studiet [...].»

«Styrking av realfagene og rekruttering til disse fagene har strategisk betydning både for UiX og nasjonalt.»

En medvirkende forklaring på suksessraten til de økonomiske og administrative fagene kan være at veksten i antall studenter⁷ har krevd andre måter å organisere og tilby utdanningen på, og at disse satsingene har medført søknader som har blitt vurdert positivt.

Selv om antall fagspesifikke søknader og vinnere er i flertall, utgjør kategorien generell 1/4 av søknadene og 1/5 av vinnerne. Institusjonene har gjort stor bruk av muligheten til å sende søknader om brede satsinger og tiltak av administrativ og mer generell karakter. Verken søknadsraten eller suksessraten til denne kategorien lar seg forklare ut fra materialet. Heller ikke kriteriene gir noen preferanse til tema eller type søknad.

2.5 Diskusjon

Samlet søknadsmasse gir et bredt bilde av aktivitet og engasjement i sektoren i arbeidet med utdanningskvalitet. Informasjonen begrenser seg imidlertid til hva den enkelte institusjon selv mener er søknadsverdige og prisverdige tiltak og gir sånn sett liten informasjon om hva som faktisk finner sted i sektoren på dette området.

Noen institusjoner er faste søkere, andre søker mer sporadisk, mens noen igjen søker svært sjelden. Noen institusjoner varierer antallet søknader per år, andre holder seg til et fast antall på én søknad per gang. Alle institusjonskategoriene inngår i søkermassen. Det er bare et fåtall institusjoner som aldri har søkt prisen.

Både søknads- og prisfordelingen gir størst uttelling til de eldste universitetene, men er de virkelig så mye bedre enn de øvrige institusjonskategoriene? Dette skal belyses med en sammenligning med søknads- og vinnerfordelingen til den første åpne utlysningen av sentre for fremragende utdanning, SFU-ordningen, i 2013.

Det kom i alt 24 søknader til denne utlysningen. Av disse hadde 18 søknader et universitet eller en vitenskapelig høyskole som verts- og avsenderinstitusjon. Det var satt et tak på 5 søknader per institusjon. NTNU og UiO sendte inn 5 søknader hver. UiB hadde 4 søknader, UiA hadde 2 og UiT og NMH hadde 1 søknad hver. Disse søknadene utgjør 3/4 (75 %) av søknadene og representerer i alt 6 vertsinstitusjoner. Den siste firedelen av søknadene, dvs. 6 søknader, fordelte seg på 5 statlige og 1 privat høyskole.

⁷ Antall studenter som følger slike studier er mer enn fordoble i perioden 2003-2013, mens veksten i høyere utdanning totalt i samme periode var 19 %. (Wiers-Jenssen, m.fl. (2014) Utdanner vi økonomer for framtidens arbeidsliv? NIFU-rapport 35/2014 (s.7)).

Komiteen graderte SFU-søknadene etter en skala fra 1 til 6 med 6 som den beste vurderingen. Søknadene fra høyskolene ble vurdert lavere av den sakkyndige komiteen enn søknadene fra universitetene og vitenskapelige høyskoler. De 5 søknadene fra statlige høyskoler fikk en snittvurdering på 2,4. Tilsvarende snittverdi for søknadene fra universitetene og vitenskapelige høyskoler var 3,9.

8 søknader fikk vurderingen 5 eller 6. Disse gikk videre til finalerunden. Finalistene fordelte seg med 6 søknader til de eldste universitetene, 1 vitenskapelig høyskole og 1 av de nye universitetene. De tre vinnerne fordelte seg med én til hver institusjonskategori.

Verken i antall søknader per institusjon, i vurderingen av den enkelte søknad eller i uttelling som finalist og vinnere er høyskolene synlig til stede i denne SFU-runden. Høyskolene synes å ha et stort arbeid foran seg for å komme i tilstrekkelig posisjon for å rukke ved universitetenes dominans og suverenitet i dette.

Å sammenligne SFU-søknader og vinnere med tilsvarende for Utdanningskvalitetsprisen gir en bekreftelse på styrkeforholdet mellom universitetene og de statlige høyskolene, selv om vinnerfordelingen til SFU etter denne første utlysingsrunden viser større spredning på institusjonskategori enn søknadsfordelingen gjør.

En mulig forklaring på den store overvekten av søknader fra universitetene til Utdanningskvalitetsprisen og SFU, kan være disse institusjonenes større tradisjon for og erfaring med å skrive søknader, særlig søknader om forskningsmidler, selv om høyskolene på sin side etterhvert har fått god erfaring med å utforme søknader om akkreditering av mastergrader og doktorgrader. Andre mulige medvirkende forklaringsfaktorer kan ligge i disse institusjonenes størrelse, kapasitet og faglige bredde.

Universitetenes tyngde som finalister og som vinnere er imidlertid ganske overbevisende. Dette gjelder både volummessig, i antall søknader både til Utdanningskvalitetsprisen og til SFU, og kvalitetsmessig, både i antall vinnere av Utdanningskvalitetsprisen og i komiteens vurdering av SFU-søknadene.

Dette inntrykket forsterkes ytterligere av en gjennomgang av vinnerne til Utdanningskvalitetsprisen i årene 2001–2003. Disse tre årene var det i alt 60 søknader og det ble delt ut tre priser hvert år, tilsammen 9. Av disse gikk 6 priser til de gamle universitetene. Fordelingen på institusjonene var 2 priser hver til UiO og UiT, 1 pris hver til UiB og NTNU. De øvrige prisene gikk til Norges veterinærhøgskole med 1 pris og til Høgskolen i Oslo med 2 priser. Disse årene fikk HiO like mange priser som UiO. HiO har siden bare søkt prisen én gang, i 2007 med én søknad.

Det tilgjengelige materialet om Utdanningskvalitetsprisen gir ikke grunnlag for å si noe om hvilke effekter søknadene eller vinnerne har hatt i søkerinstitusjonene. F.eks. hvordan det har gått med de enkelte satsingene i ettertid eller om konsentrasjon om én eller noen få søknader har like stor eller større effekt enn de mange. Eller om det har, og ev. i hvilken grad og på hvilke måter det har, stimulert til vedvarende aktiviteter, slik reglene tilsier.

Det er for tidlig å si noe om mulige konsekvenser av å gjøre prisen mer eksklusiv ved å redusere antall prisvinnere fra tre til én. Det kan bety skjerpet konkurranse med sterkere og bedre søknader. En annen konsekvens kan være færre søknader som følge av en mulig opplevelse av at det er blitt enda vanskeligere å nå opp, at nåløyet er blitt enda trangere.

Beslutningen om at det bare skal utpekes én prisvinner kan gjøre det vanskeligere for komiteen. Det kan være lettere å bli enige om to eller tre vinnere enn bare én.

Det er også for tidlig å si noe om mulig innvirkning av ventede fusjoner i sektoren. Færre og større institusjoner kan øke den interne konkurransen om å bli innstilt til prisen. Det kan hende at søknadenes innretning vil endres til flere søknader i kategorien generell med større og mer overgripende tema. Færre institusjoner kan også på sikt bety færre søknader til prisen.

3 Trekk ved søknadene

Alle søknadene må utformes og dimensjoneres i samsvar med et eget søknadsskjema til prisen. For å sikre forankringen av søknaden og tiltaket i institusjonen og institusjonens ledelse, skal oversendelsesbrevet være underskrevet av denne. Selve søknadsskjemaet stiller krav om en redegjørelse for tiltakets bakgrunn, begrunnelse og mål. Det skal videre redegjøres for hva som er det nyskapende i tiltaket og vurderinger av tiltakets overføringsverdi til andre. Antall vedlegg og omfang av disse kreves begrenset til det som vurderes som helt nødvendig for søknaden. Det forventes at søknaden i seg selv skal være et dokument som kan leses selvstendig, uavhengig av vedleggene. Innenfor disse rammene står institusjonene fritt til å presentere tiltaket sitt.

I dette kapittelet skal vi se nærmere på noen trekk, variasjoner og sammenfall ved søknadene. Noen av disse kan relateres til enkelte år og tema, andre er søknader som institusjonene har sendt inn flere ganger. Noen særtrekk ved søknadene og vinnerne innenfor de enkelte fagområdene skal omtales og oppfatningen av kravet om vedvarende aktiviteter skal belyses ved å se på tiltakenes varighet før søknaden ble innsendt.

3.1 Tematisk bredde i søkermassen

Det har alltid vært et krav i statuttene at tiltaket kan vise til positive resultater. Ikke desto mindre har en søknad som har arbeidet med ny studieplan som ikke var iverksatt, mottatt pris. Institusjonen oversendte en evalueringsrapport til NOKUT året etter, dvs. etter det første gjennomføringsåret. Flere søknader de første årene i perioden er tiltak som omhandler ny studieplan, ny studiestruktur og nye arbeidsmåter. Andre søknader fokuserer på fornyelse; faglig og pedagogisk. Denne vekten på fornyelse kan trolig tilskrives at arbeidet med Kvalitetsreformens mange utfordringer også medførte søknadsverdige tiltak. Etter 2006 har ingen søknader begrepet ny eller fornyelse i tittelen. Utvikling og fornyelse er begrep som i flere søknader brukes i samme tittel. Utviklingsbegrepet brukes i hele perioden. Det registreres 15 søknader hvor temaet for søknaden er utvikling av et bestemt studium, studie- og fagplaner, modul, arbeidsmåte og læringsformer. Et annet intensjonsbegrep som tidsmessig/moderne/modernisering registreres i tittelen på 4 søknader.

Det har aldri vært lagt noen føringer, verken fra Kunnskapsdepartementet eller NOKUT, på tematikk eller noe ønske om prioriterte tema. Dette er helt i tråd med kriteriekomiteens innstilling av 12.09.2000 som presiserer:

«Prosjektene bør kunne ta utgangspunkt i et hvert tema som kan tenkes å ha tilknytning til og betydning for heving av kvaliteten på utdanningsinstitusjonens, fagpersonalets og studentenes læring og utvikling. Prosjektene kan eksempelvis ta utgangspunkt i/fokusere på utdanningens målsetting og hensikt, innhold og oppbygging av studieplaner, tiltak i forbindelse med sosialisering og motivering av nye studenter, design av enkeltkurs, utvikling av samarbeidsformer med praksisfeltet, tverrfaglige innfallsvinkler, utprøving av lærerteam, både intra- og interfaglige, kollega- og studentveiledning, videreutvikling av internkompetansen, variasjon i og utprøving av undervisnings-, lærings-, prøve-, eksamens- og vurderingsformer,

læringsstrategier, etter- og videreutdanning – tilbud og organisering, utdanningens samfunnmessige relevans, samarbeid med etterspørrere, brukere og andre sentrale aktører, kvalitetssikringssystemer og bruken av dem i videreutviklingen av utdanningskvaliteten etc.»

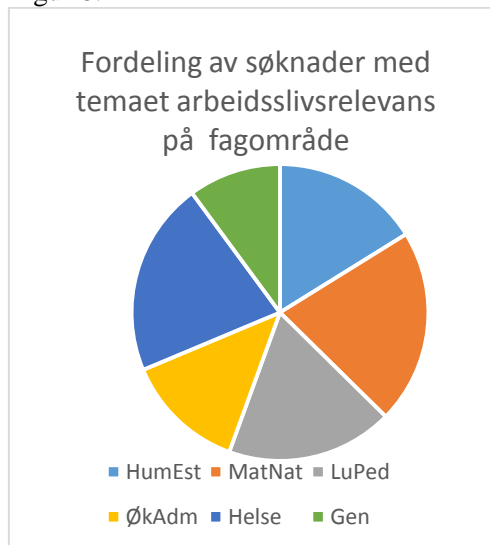
Institusjonene har m.a.o. hele tiden stått fritt til å velge blant sine egne tiltak hvilke de vurderer som de beste kandidatene og komiteen likeså i sin vurdering av søknadene. En gjennomgang av søknadsoversikten viser derfor ikke umiddelbart noen tydelige tegn til foretrukne og prioriterte tema eller kategorier. Likevel kan det identifiseres noen tendenser til tematiske grupperinger i halvparten av søkermassen. Disse tematiseringene kan omtales som digitalisering/nettbasert/fleksibel utdanning, arbeidslivsrelevans/kontakt med arbeidslivet og internasjonalisering/studentmobilitet. Det siste temaet utgjør den minste grupperingen. Det er ingen søknader med dette som tema før 2007. De to andre grupperingene er så å si like store og fordeler seg ganske jevnt blant søknadene i hele perioden. Et unntak registreres i søknadene for 2014, hvor halvparten av søknadene hadde arbeidslivsrelevans/kontakt med arbeidslivet som tema og ingen søknader med temaet digitalisering/nettbasert/fleksibel utdanning. Noen søknader inngår i flere av grupperingene som f.eks. «Fleksibel xx-utdanning med tilhørende kurs for arbeidslivet». Søknader med disse temaene kan ses som et svar på sentrale føringer og prioriteringer gitt gjennom Kvalitetsreformen og Bologna- og Lisboa-initiativene og at institusjonenes arbeid med dette medfører søknadsverdige tiltak. Både digitalisering og arbeidslivsrelevans er tema i tiden hvor krav om effektivisering og kompetanse for arbeidslivet reises fra flere hold. Alle tematiseringene kan i så måte sies å avspeile sentrale prioriteringer og føringer.

Den andre halvparten av søknadene har ikke slike tydelige tematiseringer. Noen mindre grupperinger lar seg imidlertid spore. Tema som tiltak for læringsmiljøet/læringsutbytte, økt gjennomstrømming, forskning, skriving, etikk og danning gjenfinnes i flere søknader.

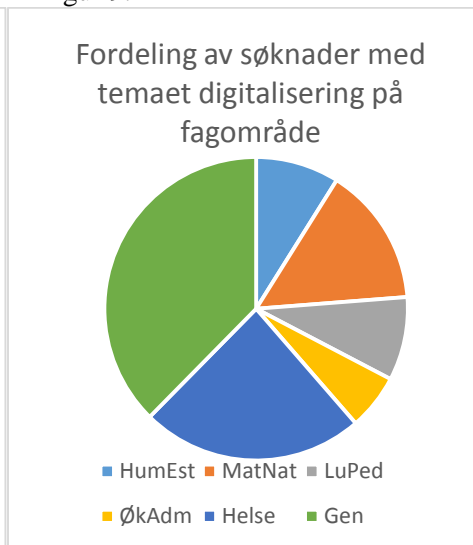
Vinnerfordelingen innenfor disse to halvdelene av søkermassen viser et bilde som ikke favoriserer de over omtalte tema i tiden. Verken digitalisering, arbeidslivsrelevans eller internasjonalisering har høstet overveiende mange vinnere. 1/3 av vinnerne befinner seg i denne halvdelene av søkermassen. De øvrige 2/3 er å finne i den andre halvdelene.

Økonomiske og administrative fag, ingeniørutdanning adskilt fra matematiske naturvitenskapelige fag, og lærerutdanning og pedagogiske fag topper listen når tematiseringen arbeidslivsrelevans og fagområdefordeling ses i sammenheng. Hvert av disse fagområdene har nesten halvparten av søknadene sine i denne kategorien. Innen helsefag utgjør tematiseringene arbeidslivsrelevans og digitalisering hver ca. 1/4 av søknadene. Ingen andre fagområder fremviser like høy andel søknader med digitalisering som tema, bortsett fra i kategorien generell hvor denne andelen er ca. 1/3. Andel søknader under temaet arbeidslivsrelevans sett samlet, viser imidlertid en relativt lik fordeling på fagområdene (Figur 8). Tilsvarende fordeling av søknader med digitalisering som tema, viser mer variasjon mellom fagområdene (Figur 9).

Figur 8.

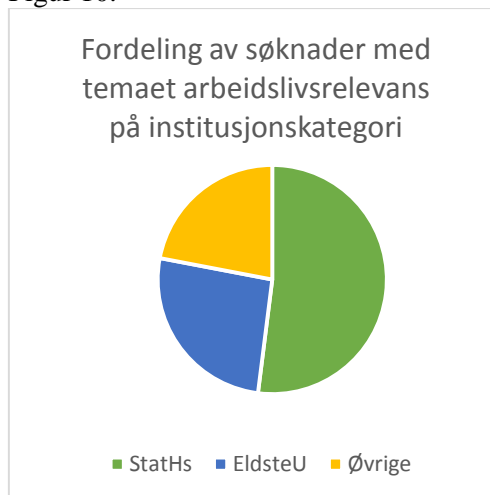

Figur 9.

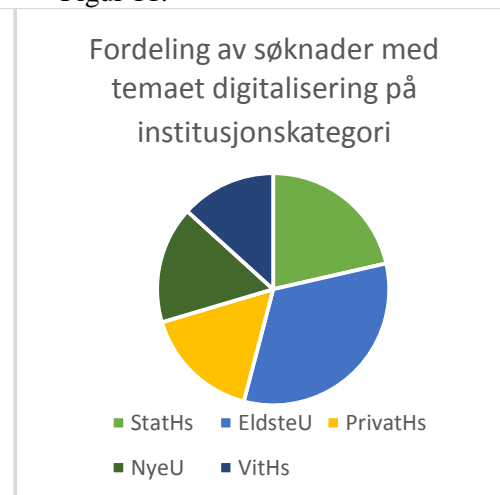

Ca. halvparten av søknadene med temaet arbeidslivsrelevans kommer fra statlige høyskoler, mens andelen fra de eldste universitetene er ca. 1/4. Andelen på de øvrige institusjonskategoriene er tilsvarende liten (Figur 10). Fordelingen av søknadene hvor digitalisering er tema er noe jevnere. Her har de eldste universitetene og de statlige høyskolene til sammen ca. halvparten av søknadene mens de øvrige fordeler seg ganske likt på de øvrige institusjonskategoriene slik dette vises i figur 11.

Figur 10.

Figur 11.

Tendensene i materialet viser at fagområder og institusjoner med stor grad av profesjonsstudier og en allerede tydelig arbeidslivsinntretning på studiene genererer flest søknader med dette som tema. Temaet digitalisering har flest søknader fra de eldste universitetene samtidig som materialet viser at temaet har sin største andel søknader av generell karakter. Ca. 1/3 av søknadene i denne kategorien har ett av de eldste universitetene som avsender.

Ca. 1/3 av søknadene med det minste temaet, internasjonalisering, befinner seg i kategorien generell og har ellers bare et fåtall søknader i de øvrige fagområdene. UiO og UiB står til sammen bak halvparten av søknadene med dette temaet.

Selv om halvparten av søkermassen kan tilbakeføres til en tematikk, er det stor tematisk bredde i søkermassen som helhet. Også innenfor de enkelte tematiseringene er det stor variasjon. De fleste av kriteriekomiteens vurderinger om søknadsverdige tiltak er å finne i søkermassen. Temaet arbeidslivsrelevans omfattes av kriteriekomiteens formuleringer om «utvikling av samarbeidsformer med praksisfeltet», «utdanningens samfunnsmessige relevans» og «samarbeid med etterspørrere, brukere og andre sentrale aktører». Tema som «innhold og oppbygging av studieplaner», «design av enkeltkurs», «etter- og videreutdanning», «variasjon i og utprøving av undervisnings-, lærings-, prøve-, eksamens- og vurderingsformer, læringsstrategier,» har mange søknader. Det er stor oppmerksomhet på utvikling av studentaktive læringsformer, ofte i kombinasjon med en variant av problembasert læring (BPL). Videre har tema som «sosialisering og motivering av nye studenter» flere søknader. Mange tiltak retter seg mot begynnerstudentene. «Kvalitetssikringssystemer og bruken av dem i videreutviklingen av utdanningskvaliteten», gjenfinnes også tydelig i søkermassen. Tema som ikke nevnes av komiteen er digitalisering og internasjonalisering. Sider ved disse temaene kan imidlertid inngå i formuleringen over om «variasjon i og utprøving av [...]» og «organisering». Komiteen kan ikke lastes for ikke å ha tenkt på alle muligheter. Innstillingen deres er skrevet før Kvalitetsreformen og før vi fikk læringsutbyttebeskrivelser og Kvalifikasjonsrammeverk. Hadde dokumentet vært skrevet i dag, ville man trolig ha formulert seg noe annerledes. Ett tema som komiteen nevner er nesten ikke å finne i søkermassen. Tema som «fagpersonalets læring og utvikling», «utprøving av lærerteam», «kollegaveiledning» og «videreutvikling av internkompetansen», retter seg mot det vi i dag gjerne omtaler som innsatsfaktorer eller utdanningsfaglig kompetanse. Tiltak rettet mot disse faktorene er forsvinnende få. Tiltak rettet mot å utvikle «den gode lærer» burde imidlertid være like relevant i sakens anledning som tiltak rettet mot å utvikle «den gode student».

3.2 Spesielle år og søknader

Søknadsoversikten og gjennomgangen av søknadene i perioden viser at det både finnes et visst sammenfall av søknader og at det er søknader som institusjonene har sendt inn flere ganger.

I 2005 hadde fire institusjoner, Høgskolen i Agder, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Molde, søknader inne om sin egen vernepleierutdanning. Verken før eller senere har det vært sendt inn så mange søknader om samme utdanning, samme år, fra forskjellige institusjoner.

Samme året hadde Universitetet i Oslo en stor satsing på realfaglige søknader. To søknader omhandlet begynnerundervisningen. Den ene for integrering av moderne teknologi i realfagenes begynnerundervisning, den andre omhandlet et undervisningsopplegg for begynnerundervisningen i kjemi. I tillegg søkte de med ny studieplan for profesjonsstudiet i farmasi og en søknad om et tidsmessig og fullverdig etter- og videreutdanningsopplegg for farmasøytter i Norge. En tredje søknad om farmasistudiet samme år, kom fra Universitetet i Tromsø og omhandlet mastergradsstudiet i farmasi.

I 2010 registreres et noe liknende sammenfall av søknader som i 2005. Det ble da innsendt to tiltak, ett fra Universitetet i Stavanger og ett fra Høgskolen i Telemark, som begge hadde veiledning av nyutdannede lærere som tema. Veiledning var også tema for en søknad fra NTNU som omhandlet studentveiledning i et forebyggende perspektiv til førsteårsstudenter.

Søknadene for 2010 inneholder også to tiltak med studentbedrift som tema fra henholdsvis Høgskolen i Telemark og Høgskolen i Ålesund.

Det er ikke lagt noen begrensninger på muligheten til å sende inn søknad om samme tiltak flere ganger. Dette er heller ikke blitt vektlagt eller kommentert av komiteen. En fordel med det er at søknaden vil få en uhildet vurdering ved hver innsendelse. En ulempe med en slik praksis er at institusjonen ikke trenger å vise til at det har skjedd noen utvikling eller endring i tiltaket siden sist. Det stilles ikke noe krav om dette og siden det ikke gis tilbakemelding til søkerne om hvordan søknaden vurderes eller gis forslag til videre utvikling, er det kanskje ikke å vente at utvikling og endringer dokumenteres.

Med dette som utgangspunkt skal vi se litt nærmere på de 11 søknadene som institusjonene har hatt så stor tro på at de har sendt dem inn to ganger. 6 av disse søknadene er sendt inn to påfølgende år på rad. For de øvrige er det fra 2 til 4 år mellom hver innsending.

Det vil trolig ikke kunne rapporteres store endringer i et tiltak som innsendes to år på rad. Tiltakets mål og arbeidsmetoder vil stå ved lag og resultatene endrer seg nødvendigvis ikke så mye. De søknadene som er innsendt to påfølgende år på rad og de søknadene som har to år i avstand mellom innsendelsene, preges da også av at siste gangs innsendelse er så å si identisk med den første. De søknadene som har 3 og 4 års avstand i innsendelsen, viser derimot to klart ulike søknader med tydelig utvikling og vekst i tiltaket.

At institusjonene hadde grunn til å tro på vindersjansene til disse søknadene, bekreftes med det at 7 av disse 11 søknadene vant pris ved andre gangs innsending. 4 av dem er blant de 6 som er innsendt to påfølgende år på rad med tilnærmet identiske søknader.

To søknader fra to institusjoner er innsendt tre ganger. Begge er innsendt tre påfølgende år på rad. Det første av disse tiltakene hadde oppstart i 2003 og førstegangs innsendelse i 2007. Søknadene viser tiltakets stabilitet og vekst og hvordan man fra det ene året til det andre og tredje håndterer erfaringer og utfordringer. Det andre av disse tiltakene hadde oppstart i 2010 og hadde førstegangs innsendelse i 2012. Søknadene viser en tydelig utvikling og vekst av tiltaket både i omfang og institusjonsforankring i løpet av de tre årene med innsendte søknader. Ved siste gangs innsendelse av søknadene hadde disse tiltakene eksistert i hhv 6 og 4 år. Ingen av dem har vunnet pris, men ett av dem fikk hederlig omtale av komiteen ved siste gangs innsendelse.

3.3 Variasjoner i det vedvarende

Statuttene krever at «tiltaket skal igangsette vedvarende aktiviteter [...]». Innledningsvis i rapporten stilles spørsmålet om hvor lenge det er.

En måte å vurdere dette på er å se på hvor lenge de omsøkte tiltakene har vært drevet før innsendelse av søknad. Det er ikke noe krav om at dette skal oppgis, men mange gjør det. Andre formulerer seg vagt med f.eks. «HiX har i flere år arrangert [...]», «... langvarig målrettet satsing [...]». Resultatene under må derfor bare ses på som en indikasjon på hvordan institusjonene har forholdt seg til tidsperspektivet og kravet om vedvarende aktiviteter før søknaden sendes inn. Tiltakenes alder før innsendelse varierer fra det laveste med ett år for 13 søknader til én søknad om et tiltak som har vært drevet i 23 år. Snittvarigheten totalt før innsendelse er 4,9 år. Dette varierer med en snittvarighet fra 2004 med det laveste på 3,7 år til det høyeste i 2014 med 6,5 år. Vinnerne viser en variasjon på varighet før innsendelse fra ett til ni år. Én søknad er blitt vurdert prisverdig etter ett års arbeid.

Snittvarigheten på vinnerne før innsendelse ligger for øvrig noe høyere enn for søknadene totalt med 5,4 år.

Det er stor variasjon i tiltakenes driftstid før innsendelse av søknad. I overveiende grad er det veletablerte tiltak som sendes inn og snittvarigheten på søknadene før innsendelse har økt med årene.

Én søknad om et tiltak som har vunnet pris tidligere er innsendt for et nytt forsøk på å nå opp i konkurransen.

I 2002 vant NTNU pris for tiltaket Ekspert i team (EiT). I 2014 sendte institusjonen inn tiltaket på nytt. Begrunnelsen fra institusjonens side var følgende:

«I 2002 var det lagt et rammeverk for organisering av studentene i tverrfaglige team, innført bruk av et stort antall læringsassistenter som fasilitatorer, og etablert et prinsipp for obligatorisk opplæring av undervisningspersonalet. Dette rammeverket på tvers av fire fakultet var grunnlaget for pristildelingen til EiT i 2002. Prisen bidro til å sette i gang en langsiktig utvikling av en pedagogikk for samarbeidskompetanse og opplæring av undervisningspersonale. I dag er alle NTNUs fakultet og institutt involvert i EiT. Dagens EiT er resultat av et systematisk nyskapende arbeid på tvers av hele NTNUs faglige bredde. Denne utviklingen, som har pågått over 12 år, er grunnlag for denne søknaden.»

NTNU vant ikke pris ved andre gangs innsendelse av dette tiltaket. Søknaden viser imidlertid tydelig en forståelse av kravet om vedvarende aktivitet og hvordan et tiltak kan utvikles og videreføres.

Gjennomgangen av søknadene viser at tidsavgrensede og avsluttede tiltak både har søkt og vunnet pris. Kravet om vedvarende aktiviteter er forstått både i et tilbakeskuende og fortidig og et fremoverskuende og framtidig perspektiv, slik dette er illustrert under:

Alt. 4	Beg.-----	-----
Alt. 3	Beg.-----	-----Planlagt avs.
Alt. 2	Beg.-----	-----Avs.
Alt. 1	Beg.-----	-----
Tidslinje		

Søknadstidspunkt

Kravet om vedvarende aktiviteter kan bare vurderes i et tilbakeskuende perspektiv, om hva som har vært og hvordan det har gått. I hvilken grad og på hvilken måte tiltaket videreføres kan ikke vurderes på samme måte. Det stilles heller ingen krav i statuttene om planer for videre utvikling av tiltaket.

3.4 De enkelte fagområdene; deres søknader og vinnere

Noen tema og særtrekk ved søknader innen de enkelte fagområdene er allerede omtalt, men bredden innenfor det enkelte område har hittil ikke vært tema. I det følgende omtales noen ytterligere forhold knyttet til lærerutdanning og pedagogiske fag, helsefag, humanistiske og estetiske fag, matematiske og naturvitenskapelige fag, økonomiske- og administrative fag og generell.

3.4.1 Lærerutdanning og pedagogiske fag

Dette fagområdet utgjør en gruppe på 16 søknader, fordelt på 14 institusjoner, hvorav 11 statlige eller private høyskoler. Bare to institusjoner har hatt søknader inne flere ganger i dette fagområdet. Ca. halvparten av søknadene retter seg mot allmen-/lærerutdanning, 1/4 mot førskolelærer-/barnehageutdanning. De øvrige søknadene retter seg mot tema som etter- og videreutdanning og veiledning av nyutdannede. Universitetenes bidrag innenfor dette fagområdet med lærer-/lektorutdanning og andre utdanningstilbud i pedagogiske fag, gjenspeiles ikke i søkermassen. Vinnere innenfor dette området er 2 statlige høyskoler og 1 vitenskapelig høyskole. Vinnertiltakene er «Utvikling og bruk av IKT i lærerutdanningen», «veiledning av nyutdannede lærere» og «profesjonsverksted i lærerutdanningen».

3.4.2 Helsefag

Fagområdet utgjør 34 søknader som fordeler seg på 19 institusjoner, hvorav 14 er statlige eller private høyskoler. Flere institusjoner har hatt søknader inne flere ganger. UiO og UiT topper listen med hhv. 7 og 5 søknader. Søknadene fra de eldste universitetene utgjør 41% av søknadene i dette fagområdet. En gjennomgang viser at 23 søknader, 2/3, er rettet mot en enkeltprofesjon/-utdanning, hvorav 10 er tiltak som omhandler sykepleierutdanning. Den siste tredjedelen av disse søknadene har en videre og mer tverrprofesjonell målgruppe og omhandler tema som «Mikroskopet og anatomien i den digitale tidsalder», «Handlingsorientert forskningssamarbeid i akuttpsykiatrien», «Økt bruk av forskning i undervisningen og helsetjenestep praksis» og «tverrprofesjonell arbeidsplasslæring i primærhelsetjenesten». Samtlige av vinnerne i dette fagområdet tilhører denne tredjedelen. Av de tre vinnerne har to gått til UIO og én til en statlig høyskole. Vinnertiltakene er «Simuleringssenteret» og to masterprogram; «International Community Health» og «Utvikling av forskningstypiske læringsformer i et masterprogram».

3.4.3 Humanistiske og estetiske fag

Dette fagområdet har 28 søknader som fordeler seg på 15 institusjoner. Alle de eldste og alle de nye universitetene har hatt søknader om prisen innenfor dette fagområdet. Søknadene fra disse institusjonene utgjør 2/3 av søknadene i fagområdet. UiO topper listen med 6 søknader. Bare én av de 6 høyskolene som har søkt pris innenfor dette fagområdet har søkt flere ganger. Det er et stort og uensartet fagområde som rommer så ulike temaer som produktdesign, kjønn, feminisme og likestilling, kammermusikk, musikkformidling, etikk og konservering. Ett tema skiller seg likevel ut. Ca. 1/3 av søknadene retter seg mot lesing/skriving, skriftlighet og muntlighet. Alle 5 vinnere befinner seg blant de eldste universitetene og de vitenskapelige høyskolene. Av disse retter to seg mot oppøving av og utvikling til akademisk skriftlighet. De øvrige er «Ny studieplan for juridisk studium», «Kammermusikk, et tverrfaglig samarbeidsprosjekt» og «Arbeidslivsrelevans innen studier og utdanning ved HF».

3.4.4 Matematiske og naturvitenskapelige fag

Sett under ett har dette fagområdet 39 søknader som fordeles på 19 institusjoner hvorav 12 statlige høyskoler og 5 universiteter, alle de eldste og ett av de nye, med hhv. 15 og 21 søknader. Universitetene står m.a.o. for halvparten av søknadene innenfor dette fagområdet. NTNU og UiO topper listen med hhv. 8 og 6 søknader. Et fåtall høyskoler har søkt flere ganger. 7 søknader tar utgangspunkt i ingeniørutdanningen. Et særpreg ved søknadene i dette fagområdet er den andelen som rettes direkte mot begynnerstudenter og/eller økt gjennomføring/gjennomstrømming. 1/3 av søknadene kan tilbakeføres til et slikt mål. Dette er også et stort og uensartet fagområde som rommer tema som molekylær mikrobiologi, informatikk, geologi, nanovitenskap og IT og informasjonssystemer. Fagområdet har 5 vinnere. To av de eldste universitetene har hver to vinnere innenfor dette området, mens én statlig høyskole har én vinner. To av vinner søknadene retter seg mot masternivået. Det ene er et nasjonalt prosjekt for bedre gjennomføring av masterutdanningen i realfag, det andre er «Biologisk dataanalyse og forsøksoppsett – en introduksjon til masterstudiet i biologi». De øvrige vinnerne er om beregninger i realfagsutdanningene, ny studieplan for mikroelektronikk og yrkesfaglig vei til ingeniør.

3.4.5 Økonomiske og administrative fag

Dette fagområdet utgjør en liten gruppe søknader. De 12 søknadene fordeles seg med 8 søknader til 2 vitenskapelige høyskoler, to søknader til to statlige høyskoler og en søknad til henholdsvis ett av de eldste og ett av de nye universitetene. Søknadene omfatter bl.a. omlegging av metodekurs i databehandling for bachelorstudiet i øk.adm, tverrfaglig samarbeid ved bruk av rollespill, digitale mapper og databaserte simuleringsmodeller og teori i praksis – samarbeid med arbeidslivet. De fire vinnerne fordeles på fire institusjoner, to statlige høyskoler, ett av de eldste universitetene og én vitenskapelig høyskole. Vinnerne er «Gründerskolen», «Integrert og casebasert undervisningsopplegg i bedriftsøkonomi og IKT», «En prakademisk utdanning av unge studenter innen HR» og «Økonomi og psykologi».

3.4.6 Generell

44 søknader er innplassert i denne kategorien. De er fordelt på 19 institusjoner hvorav 12 høyskoler, 3 vitenskapelige høyskoler og 4 universiteter, både nye og eldre. Litt over halvparten av søknadene kan grupperes innenfor temaene studentveiledning, kvalitetssystem/systematisk kvalitetsarbeid og læringsmiljø. Den høye andelen av disse søknadene tydeliggjør at arbeid med utdanningskvalitet omfatter mer enn utvikling av enkeltfag og -utdanninger. Det kan også være uttrykk for en bevisst satsing på søknader med tema som vurderes å ha større nytteverdi og komme flere studenter til gode enn rene fagspesifikke satsinger. De fem vinnerne i dette området fordeles med to til ett av de eldste universitetene og tre statlige høyskoler med hver sin vinner. Vinnerne er tiltak rettet mot opplæring av studenter til læringsassistenter, studentveiledning i et forebyggende perspektiv, utvikling av nye arbeidsmåter i utdanningene, systematisk utvikling av studie- og fagplaner og «Rom for læring».

3.5 Diskusjon

Kriteriekomiteen må sies å ha truffet godt med hensyn til foreslåtte og mulige søknadstema og hva institusjonene faktisk har søkt om.

Tilsammen viser søknadsmengden et stort mangfold og variasjon, men også et visst sammenfall i behov og utfordringer som institusjonene har grepet fatt i og utviklet til søknadsverdige tiltak i perioden. Noen enkeltutdanninger er gjort til gjenstand for flere søknader enn andre. De ulike kategoriene av lærerutdanning samt ingeniørutdanning og sykepleierutdanning er store utdanninger som ofte får stor offentlig oppmerksomhet og ikke sjelden, kritikk. Flere av disse søknadene kan derfor kanskje være et forsøk på å imøtekomme denne kritikken, slik priskomiteen påpeker for vinneren i 2014:

«Årets vinner representerer et nyskapende og gjennomarbeidet tiltak for samfunnsoppdraget om å utvikle kvalitet i lærerutdanning, og svarer dermed på kritikken som er reist mot svak profesjonsinnretning i lærerutdanningen.»

Vinnerfordelingen viser imidlertid at søknader fra disse enkelt-profesjonsutdanningene ikke har høstet særlig mange vinnere. Én søknad om lærerutdanning og én om ingeniørutdanning har blitt funnet prisverdig.

Noen utdanningstilbud er nesten ikke å finne, eller er helt fraværende i søkermassen. Disiplinorienterte studier i de humanistiske og estetiske fagene og samfunnsvitenskapelige fag er ikke merkbart representert. Det er heller ikke idrettsfag, sosialfaglige utdanninger, odontologi eller veterinærmedisinske fag.

I de humanistiske og estetiske fagene har de eldste universitetene dobbelt så mange søknader som de statlige høyskolene. I lærerutdanning og pedagogiske fag er forholdet motsatt. Der har de eldste universitetene nesten ingen søknader. Denne fordelingen avspeiler for de humanistiske og estetiske fagenes del omfanget av studietilbudet på disse institusjonskategoriene. Den tilsvarende fordelingen av søknadene til lærerutdanningen og de pedagogiske fagene lar seg ikke like enkelt forklare. I de øvrige fagområdene er denne fordelingen noe jevnere.

Tematiseringen av søknadene, som også er omtalt som tema i tiden, viser institusjonenes vilje til å imøtekomme sentrale føringer på disse områdene og bekrefter at utdanningene tar sitt samfunnsoppdrag og -ansvar alvorlig. Man kan neppe utdanne fremtidens kandidater uten samtidig å ta med i betraktningen politikernes og sentrale myndigheters ønsker for den samme fremtiden. Fordelingen av vinnerne viser imidlertid at det ikke nødvendigvis er samsvar mellom det som vurderes som fremragende og det som er tema i tiden. Her står komiteen helt fritt til selv å vurdere hvilke/hvilket tiltak de mener innfrir kriteriene best.

Kravet om at tiltaket skal igangsette vedvarende aktiviteter er åpent for tolkning. Det er imidlertid ikke rimelig å tro at økningen av snittvarigheten på tiltakenes driftstid før innsendelse, skyldes en økende bevissthet på dette kravet. Det kan like gjerne skyldes en økende bevissthet og en økende satsing på kvalitetsutviklende tiltak og hvilke tiltak som er søknadsverdige.

De fire alternativene for hvordan kravet om vedvarende aktiviteter er forstått viser hvordan dette kriteriet er åpent og inkluderende, men også noe utydelig. Snittvarigheten på tiltakenes driftstid før søknad er for vinnernes del jevnt over høyere enn tilsvarende for søkerne generelt, men det er ikke

nødvendigvis noen sammenheng mellom tiltakets varighet og kvaliteten på det. Om dette er en bevisst vurdering og valg fra komiteens side, vites ikke. Kravet om vedvarende aktiviteter er ikke synlig tilstede i komiteens vurderinger.

4 Trekk ved vinnerne

Siden komiteen bare gir kommentarer og tilbakemelding til den/de søknadene som de vurderer som prisverdige, er det først i dette kapittelet vi kan få et inntrykk av de øvrige kvalitative kravene til prisen, nemlig at tiltaket skal være fremragende og nyskapende. Hva er det som gjør disse søknadene fremragende, hvordan er de nyskapende? Hvordan møter vinnerne kriterienes krav og hvordan vurderer komiteen dette?

Andre krav søknadene skal innfri er at tiltaket skal være utført i aktivt samarbeid med studenter og andre relevante parter, at tiltaket skal ha overføringsverdi til andre og at tiltaket skal dokumentere positive resultater. Men hvordan vurderes overføringsverdi, hva er egentlig et positivt resultat og hvordan innfris kravet om aktivt samarbeid?

Komiteens vurderinger av vinnerne i perioden 2007–2014 er hentet fra NOKUTs nettsider⁸. For perioden 2004–2006 er komitévurderingene hentet fra NOKUTs arkiv og interne saksbehandlingsdokumentasjon. Der også vinnere søknadene er trukket inn for utdypende informasjon, er dette oppgitt.

Det kan by på utfordringer å beskrive og karakterisere vinnerne. Flere av det aktuelle årets søknader kan i utgangspunktet ha gjort det samme eller noe tilsvarende vinnertiltaket, f.eks. en fagplanrevisjon eller omlegging til studentaktive arbeidsformer, eller de kan ha oppnådd det samme resultatet. Vinnertiltaket vurderes bare til å ha gjort det så mye bedre og fått et enda bedre resultat, men vinnerne verken kan eller skal sammenlignes med andre søknader fra samme år. En annen utfordring ligger i det faktum at flere av vinnerne ikke ble vurdert prisverdige ved førstegangs innsending, men ved andre. Siden komiteen bare skal forholde seg til årets søknader, gir den ikke noe svar på hvorfor disse søknadene ble vurdert til å være bedre det andre året. Dermed forblir vurderingene hos komiteen og taus og utilgjengelig for andre.

4.1 Hva er positive resultater?

Statuttene krever at «igangsatte tiltak må dokumentere positive resultater». Hva som er et godt eller positivt resultat vil nødvendigvis avhenge av type tiltak og målet med det. To vinnere har oppnådd resultater på nasjonalt nivå. Begge disse er fra Høgskolen i Telemark. Det ene er tiltaket «Yrkesfaglig vei til ingeniør» i 2008 hvor høyskolen ifølge komiteen dokumenterer:

«... resultater hvor fagbrevkandidatene gjør det signifikant bedre enn ordinære studenter i sammenliknbare teoretiske fag. I tillegg er gjennomføringsgraden betydelig bedre. [...]. Høgskolen har igjennom prosjektet gjennomført en vellykket prøveordning som førte til endring i regelverket for opptak til studier. Ordningen er nå permanent for ingeniørutdanningen.»

⁸ <http://www.nokut.no/no/Universitet-og-hoyskoler/Utdanningskvalitetsprisen/>

Det andre vinnertiltaket som har oppnådd nasjonal oppmerksomhet er «Veiledning av nyutdannede lærere i barnehager, skole og videregående opplæring» fra 2010. Her er tiltakets mål: «... å fremme kvalitetsutvikling i barnehage og skole gjennom å ivareta og videreutvikle de nyutdannedes kompetanse [...]». Dette arbeidet har utviklet seg til et:

«... nasjonalt nettverk for veiledning av nyutdannede lærere. Nettverket omfatter de fleste lærerutdanningsinstitusjoner i Norge og innebærer oppfølging og veiledning av nyutdannede lærere i et stort antall kommuner i landet. Stortinget har i inneværende sesjon gjort vedtak om at veiledning av nyutdannede lærere skal bli et tilbud til alle lærere.»

Det er tidligere omtalt at én søknad som har arbeidet med ny studieplan som ikke var iverksatt har mottatt pris. Denne prisen ble ikke gitt på grunnlag av gode eksamensresultater, høy gjennomføringsprosent, fornøyde kandidater etc. Den ble gitt på grunnlag av komiteens vurdering av arbeidet med selve planen, slik komiteen uttrykker det:

«De får den for, etter en kritisk og konstruktiv analyse av egen undervisnings- og vurderingspraksis, å ha utviklet et studieopplegg som er nyskapende, ikke bare i XX-studiet, men i høgere utdanning generelt.»

Alle vinnertiltakene har, om enn på ulikt vis, studentenes læring som mål. Noen kan beskrives som å være tettere innpå dette målet enn andre. Vinnerne kan sånn sett grovt inndeles i to kategorier. Den ene kan omtales som rammefaktorer og omfatter systematisk kvalitets- og fagplanarbeid og tilretteleggingstiltak på organisasjons- og studienivå. Dette utgjør 9 vinnere. De øvrige 16 vinnerne retter seg mot tiltak innenfor konkrete studietilbud med omfang fra 30 studiepoeng til og med hele gradsstudier på bachelor- og masternivå.

4.1.1 Rammefaktorer

Tre tiltak har mottatt pris for systematisk kvalitets- og fagplanarbeid. Begrunnelsen for å få pris for dette arbeidet kan oppsummeres til å være resultatet av målbevisst innsats, gode strukturer og et positivt miljø for kvalitetsutvikling av program- og fagplaner både når det gjelder faglig innhold, pedagogiske og tidsmessige læringsmetoder, yrkesretting, vurderingsmetodikk og læremiddelutvikling.

Vinnerne innenfor tilretteleggingstiltak kan dels samles under begrepet «rom for læring». Både i konkret og overført betydning som et refleksivt rom for læring, tilrettelegger disse tiltakene for læringssituasjoner innenfor et faglig fellesskap hvor studentene kan utforske og bruke teori, oppøve praktiske ferdigheter tilegne seg et variert spekter av kunnskap og kompetanse. Disse tiltakene er alle etablert som et svar på behovet for pedagogisk og fagdidaktisk fornyelse av innholdet i utdanningene. Tiltakene har inspirert både studenter og lærere og har, ifølge komiteens vurdering, «nærmest tvunget fram en bedre pedagogikk» og har vist seg som svært verdifullt for å utvikle trygge, løsningsorienterte og kompetente kandidater.

Vinnerne innenfor tilretteleggingstiltak omfatter videre to tiltak som med en noe ulik innfallsvinkel retter seg mot veiledning av begynnerstudenter og deres faglige og sosiale utvikling og mestring av studenttilværelsen og med å lykkes bedre med studiene. Til begge disse tiltakene berømmer komiteen

institusjonen for nytenkende måter å heve kvaliteten på og hvordan man for det første tiltaket er et eksempel på:

«... hvordan man kan bruke studentene i et fruktbart, flersidig samarbeid, utvikle deres kompetanse, samtidig som man er opptatt av kvalitetssikring.»

Og for det andre tiltaket at:

«Hele 70 % av studentene føler seg bedre rustet som student etter gjennomført veiledning. Prosjektet har også ført til en bedre dialog mellom fagmiljøene og studentene.»

4.1.2 Studietilbud

De øvrige 16 vinnerne retter seg mot en svært heterogen gruppe av konkrete studietilbud fra 30 studiepoeng via deler av gradsstudier til hele gradsstudier på bachelor- og masternivå og fra enkeltstudier til studier ved hele fakultet.

De resultatene som trekkes fram for disse tiltakene, er dels konkrete og kvantitative med økning i antall søkere, bedre gjennomstrømming, høyere snittkarakter, reduksjon av frafall og stryk, dels som kvalitative forhold beskrevet som økt trivsel, endrede holdninger og økt engasjement og motivasjon både for studenter og lærere. Ikke sjelden rapporteres disse i samme tiltak som et uttrykk for et samlet resultat:

«Faggruppen har [...] forbedret [...] både faglig innhold, profil og [...] studiemiljøet. Studiet er [...] blitt tydeliggjort for studentene Studenttallet har vist en kraftig økning. [...] Trivselen blant studenter og ansatte er blitt hevet.»

I tillegg rapporteres resultater som:

«Ikke minst har arbeidet resultert i en imponerende produksjon av digitalt undervisningsmateriale og teknologiske løsninger som ligger i fremste rekke. [...] arbeidet er rapportert i en lang rekke forskningspublikasjoner. For tiden er en av seksjonens ansatte i ferd med å utvikle en doktoravhandling rundt veiledningstemaet innen prosjektet.»

«Komitéen har også merket seg de mange publikasjoner i internasjonale tidsskrifter, ca. 170 fra master- og ph.d.-studentene. I tillegg har instituttet rekruttert 30 ph.d.-studenter fra MA-programmet og i løpet av 2009 fikk hele 16 av disse sin ph.d.»

«... en godt tilrettelagt gruppeprosess for studenter støttes av et lærerteam som samarbeider tett faglig. [...] når studentene mottar faglige impulser fra lærere som tør utfordre hverandres innspill, tvinges studentene som gruppe til å foreta egne selvstendige valg.»

«Tiltro og tillit mellom prosjekt og omverden har steget i takt med kvaliteten.»

«... fakultetet (har) lykkes i å sette økt fokus på hva slags arbeid og hvilke yrker programmene kvalifiserer til. I dette har det også ligget et ønske om tydeligere å kommunisere overfor omverdenen hva studentene lærer ved fakultetet.»

Av disse 16 vinnertiltakene skiller 7 seg ut med et helt spesifikt mål og påfølgende oppnådd resultat, slik det beskrives for en av dem: «... tek forskningsbasert utdanning på alvor». En annen beskriver det

som «undervisningsbasert forskning» og en tredje «... få studenter til å arbeide vitenskapelig». Tiltakene har lyktes i ønsket om å gi studentene innføring i akademisk tenke- og arbeidsmåte, skape et akademisk miljø som inkluderer studentene og får studenter raskt i gang med å arbeide vitenskapelig innenfor rammer hvor lærere/forskere og studenter samarbeider. Dette omfatter både bachelor- og mastergradsstudier.

«Utgangspunktet for prosjektet var ønsket om å utvikle alternative undervisningsformer og realisere forskningssamarbeid mellom vitenskapelig ansatte og studenter. [...] Konseptet har bidratt til å fremme reelle samarbeidssituasjoner mellom lærere og studenter, der forskning og undervisning bindes sammen.»

«Emnet har i fylgje studentar og lærarar vore vellukka og syner at undervisning på bachelornivå også i stor mon kan basere seg på å involvere studentane i forskingsarbeidet; frå å lesa forskingsartiklar på ein kritisk måte til å designe og gjennomføre eigne prosjekt.»

«Dermed gir emnet en forbilledlig innføring i vitenskapelig lagarbeid, i tett samarbeid med andre aktører, og med en opplevd anvendelighet.»

Alle disse 7 vinnerne kommer fra de eldste universitetene og én vitenskapelig høyskole. Ingen statlige høyskoler har vunnet pris for å tydeliggjøre og sammenbinde utdanning og forskning. En gjennomgang av søknadene fra statlige og private høyskoler viser at dette ikke er et vektlagt tema. Bare et fåtall av disse søknadene berører slike utfordringer:

«Ved HiX har vi [...] gjennomført et undervisningsopplegg som fra første dag definerer studentene som *aktive forskere*.»

«Vi har skapt en samarbeidsarena hvor klinikere, pedagoger, forskere og studenter inngår i et forpliktende samarbeid.»

«Søknaden baseres ikke på et konkret prosjekt, men målrettede strategier for kvalitet og utvikling av utdanning og forskning. Strategiene kommer til uttrykk både i den nære sammenhengen mellom forskning og utdanning ved Institutt for XX, og et tett og forpliktende samarbeid med praksisfeltet om både forskning og utdanning.»

4.2 Samarbeid med studenter o.a.

Det stilles videre krav i statuttene om at: «Søknaden må dokumentere samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktuelle aktører både i planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen.» Det kan stilles spørsmål ved hvor bokstavelig dette kravet skal forstås og vurderes. Kravet antyder en forståelse av at det tiltaket det kan søkes om skal bestå av en planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfase. Få av vinnertiltakene kan avgrenses til å bestå av så konkrete faser. Ikke alle vinnerne omtaler dette punktet, ikke alle komiteene kommenterer det. I dette avsnittet trekkes derfor også vinningsøknadene inn for utfyllende informasjon.

Ytterpunktene i vinnertiltakenes svar på kravet om samarbeid med studentene gis ved en søknad hvor tiltakets utgangspunkt kom fra en studentgruppe med spesiell interesse for utvikling av bedre

undervisning, og en annen søknad som var fremmet av lederne og utformet av de lokale studentforeningene i samråd med og støtte fra en stipendiat.

Samarbeidet med studentene vises på to ulike måter. Det flest vinnere refererer til er ulike former for studentinkluderende, -/involverende og -aktive læringsaktiviteter slik det gis eksempler på i forrige avsnitt, om hvordan studentene kan brukes i et «fruktbart flersidig samarbeid». Dernest å benytte studentenes erfaringer i evaluering og tilbakemeldinger med påfølgende justering og utvikling slik det uttales fra en komité:

«All undervisning er gjort til gjenstand for kontinuerlig skriftlig og standardisert studentevaluering. I tillegg møtes studiekoordinator og studentrepresentanter hver måned for diskusjoner angående klassens behov.»

Og videre slik to vinnere opplyser:

«Studentene har vært aktive med tilbakemeldinger, noe som har bidratt sterkt til å utvikle studiet i riktig retning.»

«Når det gjelder erfaringer, avdekker en studentevaluering svært positive holdninger til opplegget fra studentenes side.»

Færre vinnere rapporterer om studentinvolvering innad slik denne vinneren gjør:

«Fra oppstarten av og gjennom de ulike prosjektfasene har studentrepresentanter vært involvert i prosjektet. Det samme gjelder for vitenskapelig og administrativt ansatte. Å få synspunkter fra ulike ståsteder har hele tiden vært ansett som svært viktig for at prosjektet skulle lykkes.»

En annen vinner skriver:

«Det er studenten som har ”skoen på” og vet hvor den trykker. Det har derfor vært lagt vekt på at studentene skal ha en fremtredende plass i nemnda. De skal lyttes til og skal involveres i alle uttalelser nemnda gir.»

Komiteen berømmer denne institusjonen for at arbeidet har skjedd i nært samarbeid med studenter og for å tilrettelegge for:

«... prosesser hvor reell samhandling og involvering finner sted mellom ulike aktører som studenter, fagmiljø, administrasjon og eksterne representanter. Institusjonen har gjennom sterk satsing og bevisst bruk av ressurser klart å skape et sterkt engasjement og et svært godt samvirke blant de ulike aktørene ved høyskolen.»

Dette siste eksempelet viser hvordan noen vinnere har vektlagt bred forankring av og eierskapsfølelse til tiltaket og dokumenterer samarbeid med flere instanser både interne og eksterne. Samarbeid med eksterne kan omfatte lokalt næringsliv, bransjeorganisasjoner, frivillige organisasjoner og kommuner. Det er ikke mange som rapporterer om slikt samarbeid, men de som gjør det vektlegger partenes gjensidige forpliktelser og utbytte positivt, noe også komiteene gir anerkjennende tilbakemeldinger på

ved å påpeke hvordan samarbeidet fører til nytenkning og utvikling av kunnskap av vesentlig betydning for begge/alle parter.

4.3 Tiltakets overføringsverdi

I statuttene forutsettes det at søknaden inneholder en beskrivelse av hvordan resultatet av arbeidet med tiltaket kan tenkes å bli videreført og overført til andre. Dette kravet er tidligere omtalt som et relativt uforpliktende krav mot noe som kan komme til å skje. Det er likevel et tydelig uttrykk for nødvendigheten av at søkertiltaket skal ha verdi og funksjon utenfor seg selv. Det skal kunne deles med og ha relevans for andre. Det indikerer at overføringsverdi eller planene om det, i seg selv vurderes som et kvalitetskriterium. Et nærliggende spørsmål er hva overføringsverdi i denne sammenhengen egentlig innebærer? Et annet spørsmål er hva eller hvem tiltaket skal ha overføringsverdi til? Disse spørsmålene antyder at kravet om overføringsverdi møtes slik det forstås av den enkelte søker. Det vil derfor kunne anta mange ulike former, avhengig av type tiltak og målet med det, samtidig som det krever kjennskap til hvilke behov det måtte være for akkurat denne type tiltak.

Kravet vektlegges og omtales på svært forskjellige måter av vinnerne og komité. Noen omtaler det ikke i det hele tatt. Også her kan det fremstilles med ytterpunkter hvordan kravet kan innfris. I den ene enden befinner de tidligere omtalte nasjonalt anerkjente tiltakene ved Høgskolen i Telemark seg, som eksempel på tiltak med høy overføringsverdi som også svarer på nasjonale behov. I den andre enden finner vi noe mer beskjedne ambisjoner fra en vinner:

«Vi ser ikke bort fra at opplegget kan ha overføringsverdi til andre fagområder, men vi er XX'ere [...]. Vår kunnskap om andre fags kjerneproblemer er sterkt begrenset. Vi velger derfor fortrinnsvis å uttale oss om vårt eget fag og dermed hvorvidt vårt opplegg har overføringsverdi til tilsvarende fag ved andre høyskoler.»

Disse eksemplene gir uttrykk for hvor langt i arbeidet vinnerinstitusjonen har kommet i dette spørsmålet. Over halvparten av de vinnerne hvor temaet omtales har allerede på søknadstidspunktet gjort slike erfaringer. Det kan være erfaringer med spredning av tiltaket internt i egen organisasjon eller eksternt til andre fora og institusjoner. Noen vinnere kan rapportere om etterspørsel etter og interesse for tiltaket på nasjonalt og internasjonalt nivå.

«XX-prosjektet har ikke bare vært foregangsprosjekt på XF, men på hele UiX. Mange av tiltakene og resultatene, [...] har gitt ringvirkninger på UiX ved at interessant informasjon om problemstillinger knyttet til yy er spredd rundt til fakultetene og universitetsstyret.»

«Metoden ble i utgangspunktet designet for å kunne overføres og benyttes uavhengig av studieprogram og studiested, og har med dette en god overføringsverdi. [...] i november 2009 ble det gjennomført kurs i XX-metodikken for veiledere ved seks studiesteder i UH-sektoren. De har planer om å sette i verk liknende prosjekter på sine studiesteder.»

«XX inngår i nasjonalt og internasjonalt nettverkssamarbeid. Det er nødvendig for at virksomheten skal ha høy standard og bidra til utdanningskvalitet. HiX har et stort omfang av besøk fra høyskoler og universiteter fra inn- og utland som ønsker å trekke lærdom av våre erfaringer.»

De vinnerne som ikke rapporterer om slike erfaringer formulerer seg om tiltakets antatte muligheter og relevans for andre i relativt beskjedne ordelag, men med stor tro på eget tiltak:

«I fagmiljøet ved XX er ein heller ikkje framand for å ”eksportere” idear og røynsler til andre universitet og høgskular. Det hadde vore føremålstenleg og interessant å arbeide for at fleire fekk kjennskap til undervisningstiltaket både ved eige XX og på nasjonalt plan. Langt fleire studentar ved norske universitet og høgskular burde fått eit liknande tilbod, og fagmiljøet ved XX står gjerne til rådvelde for slikt fagleg utviklingsarbeid.»

«Timeplanen til XX, kunne i prinsippet med små tilpasningar vært gitt for mange av UiX sine masterstudenter uavhengig av fagmiljø. Tematikken som tas opp, er overordnet, men aktuell, og selv om de forskjellige fagområder har litt forskjellig fokus, burde man kunne bruke et slikt opplegg som utgangspunkt også i andre miljø [...].»

«Vi mener at måten dette programmet blir drevet på, har stor overføringsverdi til andre utdanningsprogram og institusjoner.»

Siden kravet om tiltakets overføringsverdi er formulert så pass vagt og uforpliktende, er denne store spredningen av erfaringer ikke uventet. Kravet slik det er formulert og slik det er vektlagt gir stor frihet til komiteen og bidrar til spennvidde og variasjon i vinnertiltakene, men skaper et skille mellom vinnere som opererer med antatt overføringsverdi og relevans for andre og vinnere som kan dokumentere erfaringer og reell overføringsverdi og relevans for andre. Slik kriteriet er formulert, gir det ikke grunnlag for en forskjellsvurdering av vinnerne. Antatt relevans og overføringsverdi skal vurderes likeverdig med reell relevans og overføringsverdi og har derfor nødvendigvis ikke hatt noen avgjørende betydning for komiteens vurdering.

Komiteenes vurderinger til dette kravet er dels å anerkjenne vinneren for det som hittil er gjort:

«XX ønsker å videreutvikle prosjektet ved å henvende seg til andre fagmiljøer og utdanningsinstitusjoner og har allerede kontakt med andre fagmiljøer.»

«Fagmiljøet arbeider nå med utvikling av lærebok, og faglig koordinator for XX leder en arbeidsgruppe som fokuserer på all XX-undervisning ved fakultetet.»

«HiX har fremlagt god dokumentasjon på at arbeidet bærer rik frukt.»

Dels er komiteenes vurderinger målrettet mot hvem og hvilke miljø som kan tenkes å ha utbytte og interesse av tiltaket:

«Prosjektet vil kunne gi nyttige impulser til andre fakulteter og høgskoler som er opptatt av sammenhengen mellom gode faglige studier og relevans for senere yrkesliv.»

«Prosjektet har stor overføringsverdi, spesielt til andre studier på master- og ph.d.-nivå, som vil ta i bruk en forskningsnær og forskningsinspirert pedagogikk, basert på erfaringsnære og forskningstypiske arbeidsmåter.»

«Dette vil kunne gi nyttige impulser til andre fag hvor man er opptatt av en mer tverrfaglig tilnærming til studiene og ønsker større vekt på autentiske, yrkesnære læringsprosesser.»

«Prosjektet kan ha overføringsverdi og innanfor samfunnsvitskap og humaniora. Det er relevant for meir enn realfagsmiljø og ingeniørutdanningar.»

På den måten strekker komiteene ut en hjelpende hånd både til vinnertiltaket og -institusjonen med å identifisere mulige retninger og målgruppe for videreføring og overføring av tiltaket og til institusjoner og miljø som måtte være på leting etter nettopp dette. Komiteenes vurderinger gir dermed også et mulig svar på spørsmålet om hva eller hvem tiltaket kan ha overføringsverdi til.

4.4 Fremragende og nyskapende

Utdanningskvalitetsprisen kan ifølge statuttene tildeles for «fremragende arbeid innenfor ett eller flere områder». Tiltaket må videre «være nyskapende og bidra vesentlig til utvikling og forbedring av utdanningskvaliteten.» Det er tidligere gjort rede for hvordan kravet om «igangsatte tiltak må dokumentere positive resultater», er blitt innfridd. Disse kravene trekker i samme retning. Det er krav til tiltaket i seg selv, til arbeidet med det og resultatene av det. Gjennomgangen av søknadene og komiteenes vurderinger har vist at det sjelden synes hensiktsmessig å skille disse faktorene. Både arbeidet med tiltaket og tiltaket i seg selv omtales av komiteene som fremragende og nyskapende, ikke minst blir resultatene ofte vurdert som fremragende. Vinningsøknadene er relativt forsiktige med å omtale egne tiltak som fremragende, men har lettere for å redegjøre for hvordan de er nyskapende. utfordringer og uklarheter med hva som kan sies å være nyskapende og hvilket nivå man skal være nyskapende på, er omtalt tidligere. Dette dilemmaet kan illustreres med følgende uttalelser fra henholdsvis en vinningsøknad og en komitévurdering til en annen vinner:

«Det er også klart at det å satse på studentaktive læringsformer ikke er nytt, og forskning viser at læringen blir bedre når studentene selv jobber med og bearbeider stoffet. Men for oss er dette nytt nå. Vi har hentet det ned fra hyllen og tatt det i bruk. Vi våger å påstå at dette er nytt også for store deler av høyere utdanning forøvrig.»

«Prosjektet minner om problembasert læring, og de ulike elementene i læringsprosessen kan hver for seg ikke sies å være nye, men når de – som i dette prosjektet – settes sammen og gjennomføres på en gjennomtenkt måte, skapes et unikt læringsmiljø der studentene får en kunnskaps- og ferdighetstilegnelse som løfter det faglige utbyttet betraktelig.»

I tillegg til ulike studentaktive læringsformer er IKT et tema hvor nyskaping innebærer måten det er tatt i bruk på som gjør at komiteen finner det prisverdig:

«Studiet har tatt i bruk IKT som støttestruktur for læring, innlevering av arbeider og veiledning på en måte som bidrar til å koordinere studentenes læring og bringe studentarbeidene ut i et felles rom. Gjennom det elektroniske klasserommet får studentene tilgang til hverandres arbeider og har som oppgave å kommentere hverandre. Slik har studiet tatt i bruk medstudentvurdering på en kraftfull måte.»

«Komitéen vil også framheve det systematiske arbeidet med kvalitetsutvikling av verktøyet gjennom studentinvolvering og miljøets høye bevissthet om IKT-verktøyets muligheter og begrensninger.»

«Det gjelder IKT både som teknisk og pedagogisk verktøy, og for utvikling av elektroniske læremidler.»

«Prosjektet er et langvarig arbeid med å lage en didaktisk ramme for læring, som i over nær ti år har resultert i en sterk kollektiv innsats av en hel seksjon for å utvikle IKT-bruken på fagdidaktiske premisser.»

«Det er skapt et nytt ”rom for læring” ved å gå fra tradisjonelle auditorium til et rom hvor bruk av IKT danner en ny type infrastruktur.»

Det er komiteens privilegium å kunne karakterisere vinnerne som fremragende. Andre begrep som benyttes er: eksemplarisk, forbilledlig og modellskapende.

Felles for alle vinnerne er at de har lyktes med å være grenseoverskridende og brobyggende samtidig, og med å ha forankret dette i forpliktende fellesskap, forbindelser og samarbeid på flere nivå både i lærings- og undervisningssammenheng:

«Grenseoverskridelsen og brobyggingen [...] skjer ikke bare internt i det nære læringsmiljøet, men i kontakten med det mangfoldige praksisfeltet.»

«... det etableres en ”grenseflate” mellom forskning og undervisning.»

«Fokus i prosjektet [...] har vært å bygge bro mellom teori og praksis og å øke kontakten mellom student – lærer, lærer – lærer og student – student [...]»

... og administrativt/institusjonelt og eksternt:

«... bidra til å sikre fagstudier gjennom et forpliktende fellesskap og gjensidighet mellom studenter, faglærere og fakultetets støtteapparat.»

«Komiteen berømmer XX-prosjektet for dets forankring både administrativt, strategisk, faglig og fagligpedagogisk.»

«... mellom ulike aktører som studentene, fagmiljø, administrasjon og eksterne representanter.»

Komiteen vektlegger hvordan tiltaket er systematisk, grundig, gjennomarbeidet og velorganisert og at søkeren dokumenterer tverrfaglig samarbeid, samarbeid med praksisfeltet og hvordan lærere/forskere og studenter kan samarbeide i et forskende fellesskap.

De peker på suksesskriterier som «felles fagleg fokus på tvers av faggrensene, entusiasme mellom dei vitskapleg tilsette, solid forankring og stønad i leiinga, smidig administrasjon og aktivt engasjement hjå studentane». Og vidare hvordan «studentane i fellesskap og med lærarar (kan) få erfare, evaluere, reflektere og forstå fokus og samanheng som læresituasjonen gjev med omsyn til kunnskap, ferdigheiter og kompetanse». Andre suksesskriterier er «kombinasjon av flere undervisningsmetoder», «mangfold av pedagogiske tilnærmingar» og tette sammenhenger mellom teori og praksis, teori og metode og forskning og undervisning.

Gjennom dette har vinnerne lyktes med å «bryte med et tradisjonelt undervisningsopplegg» og omdefinere lærerens rolle «fra å vektlegge lærerens undervisning i tradisjonell forstand, til studentenes læring gjennom **deltagelse**». Dette har virket «**demokratiserende** fordi undervisningen bygger på studentenes bidrag og forutsetter at lærere og studenter gjør et faglig arbeid sammen der en er avhengig av hverandres ytelser». Det har vidare «ført til en bedre **dialog** mellom fagmiljøene og studentene» og til at «studentenes ulike erfaringer [...] aktivt brukes i en **dialogstyrt** undervisning», «i nær **dialog** med [...] ekstern samarbeidspartner» og med «vektlegging av en **delingskultur**».⁹

Dette gjør vinnerne av Utdanningskvalitetsprisen i denne perioden til tiltak som styrker «**interaksjonen** mellom studenter, ansatte og næringsliv», som er «godt **integret** i det samlede studiet» og hvor «**integrering** av fagkunnskaper og ferdigheter kan skje» og vidare at de ulike fagområdene realiseres som «**integreerte** fagområder og som fag der studentene aktivt må øve, reflektere og ta ansvar for å utøve og kontinuerlig være i utvikling [...]». Tiltakene preges av hvordan «lærerne på bakgrunn av faglige drøftingar og opparbeidede erfaringer, utvikler et didaktisk idégrunnlag der de på **likeverdige** måte deler et faglig ansvar [...]» og at for øvrig alle «impliserte parter opplever å være **likeverdige** partnere» i «prosesser hvor reell samhandling og **involvering** finner sted». Dette har skapt «eit godt og **inkluderande** læremiljø» og et «akademisk miljø som **inkluderer** studentene gjennom sterkt faglig fokus» med «større **intensitet** i studiene» og «økt studentinnsats og læringsutbytte» som resultat. Vinnertiltakene svarer dermed på «krav til læringsmiljø, studentmedvirkning, forskningsbasering, kreativitet og nytenkning».¹⁰

4.5 Kvalitetsreformens kvalitet og komiteenes valg

I løpet av perioden har komiteen ved tre anledningar; i 2006, 2007 og 2009, benyttet følgende formulering til å begrunne sine vurderingar og valg av vinnere:

«Årets komité har vurdert søknadene i henhold til kriteriene for prisen, der det blant annet uttrykkes at tiltaket i tråd med kvalitetsreformens hensikt skal «utføres i et aktivt samarbeid mellom studenter og fagpersonale og andre aktuelle aktører».»

Statuttene for Utdanningskvalitetsprisen angir ingen slik kobling til Kvalitetsreformen, men det er ingen hindre for at ikke komiteen kan velge å gjøre det. Formuleringen inviterer derfor til en nærmere gjennomgang av hvordan og i hvor stor grad Kvalitetsreformens føringer har påvirket søkermassen til prisen og fått gjennomslag i form av vinnere.

⁹ Forf. uthevelser

¹⁰ Som over

En gjennomgang av søkermassen viser at 1/4 av søknadene refererer direkte til Kvalitetsreformens intensjoner og føringer, også som begrunnelse for tiltaket:

«Kvalitetsreformen førte til økt engasjement omkring valg av kriterier og utvikling av studietilbud ved institusjonen. I en tidlig fase utviklet det seg en konstruktiv holdning til mange av intensjonene i kvalitetsreformen.»

«Allerede ved oppstarten var kurset utformet i tråd med kvalitetsreformens intensjoner.»

«Prosjektet er et resultat av instituttets utviklingsarbeid under Kvalitetsreformen.»

«Ideen om dette som fast element i undervisningskalenderen oppsto gjennom det lokale arbeidet med Kvalitetsreformen.»

«I forbindelse med kvalitetsreformen hadde vi mulighet til å gå gjennom, evaluere, vurdere og endre prøvingsformene.»

Andelen av søknader med tydelig referanse til Kvalitetsreformen øker fra 2004 til den når toppen i 2008. Det året kan halvparten av søknadene tilbakeføres til Kvalitetsreformen. Deretter synker andelen til null i 2013 og 2014.

Av de 25 vinnerne i perioden har 16 (64 %) et tydelig utgangspunkt i Kvalitetsreformens kvalitet. Noe komiteen berømmer bl.a. slik:

«Studiet, slik det nå framstår, realiserer på en særlig god måte de pedagogiske intensjonene i Kvalitetsreformen.»

«Komitéen berømmer XX-prosjektet for [...] og for å virkeliggjøre kvalitetsreformens intensjoner.»

«Kvalitetsreformens vektlegging av nye arbeidsformer i høyere utdanning har vært en viktig inspirasjon for XX.»

Både de årene hvor komiteen ikke har tilkjennegitt Kvalitetsreformen som målestokk for sine vurderinger og valg og de årene hvor søkerandelen med denne som utgangspunkt er på det laveste, gir referanse til Kvalitetsreformens kvalitet og utfordringer god uttelling på vinneroversikten.

Stortingsmelding nr. 27¹¹ gir blant annet følgende føringer til institusjonene:

«Det er nødvendig å gjennomgå studienes undervisningsmetoder og finne nye løsninger som fremmer større intensitet i studiene og bedre oppfølging av alle studenter. Undervisningsmetodene i norsk høyere utdanning må baseres på en stor grad av mangfold. Det må anvendes ulike metoder, sammensatt på måter som styrker læringsforløpet, for eksempel gjennom bruk av kombinasjoner av forelesning, skriftlige arbeider, IKT-basert undervisning, gruppearbeid, seminarer, veiledning, praksis/utplassering, laboratoriearbeid og problembasert læring.» (s.30)

¹¹ St.meld. 27 (2000-2001) Gjør din plikt – Krev din rett, Kvalitetsreform av høyere utdanning

Det er trolig ingen tilfeldighet bak sammenfallet av innholdet og innretningen i søkertiltakene og Kvalitetsreformens føringer. Sannsynligvis kan flere av tiltakene tilbakeføres til denne uten at det er tilkjennegett eller gjort tydelig. Kvalitetsreformen har vært utgangspunkt for og inspirasjon til mange søknadsverdige og prisverdige tiltak, samtidig som den har vært målestokk ikke bare for kvalitet, men også for prisvinnerkvalitet. Kvalitetsreformens målestokk for kvalitet er fortsatt gjeldende. Perioden som målestokk for prisvinnerkvalitet synes å være på hell og er kanskje over.

I 2012 og 2013 valgte komiteen med noe ulik begrunnelse å utforme sin egen målestokk.

I 2012 valgte komiteen å vektlegge relevans:

«Årets komité har hatt særleg fokus på relevans, i brei forstand. Relevans handlar om meir enn berre å utdanne seg for å koma inn på arbeidsmarknaden; arbeidslivsrelevans. Det handlar og om å vera relevant i høve til sjølve fagets utvikling av dette, og i høve til samfunnet; faglig relevans og samfunnsrelevans. I ein kontekst der det vert viktigare for både utdanning, forskning og arbeidsliv å dra vekslar på einannan, [...] meiner komitéen det er rett å dra fram gode døme på prosjekt som maktar å sameine dei forskjellige typane relevans.»

I 2013 falt valget på tverrfaglighet:

«Årets komité har lagt særleg vekt på at prosjektet må ha element som er allmenne for andre utdanningar, slik at det ville kunne reproduserast og overførast. Målet med denne prisen er ikkje berre å heidre miljø som arbeider godt med utdanningskvalitet, men òg å dra fram gode døme som er relevante og nyttige for andre utdanningsmiljø og lærestader. Eit fellestrekk ved årets beste søknader var tverrfaglegheit. Komiteen var samde om at dette er eit viktig prinsipp å byggje vidare på; ulike fagmiljø har viktige kontaktflater som òg bør koma fram i utdanningsløpet, dessutan kan ein utforske nye kontaktflater på tvers av utdanning. Komiteen ser tverrfagleg kompetanse hjå ferdigutdanna kandidatar som eit godt tilfang i samfunn og arbeidsliv og for vidare forskingskarriere.»

Komiteen fra 2014 hadde ingen slik overordnet paraply for vurderingene sine, men hadde følgende kommentar til vinnertiltaket:

«Årets vinner representerer et nyskapende og gjennomarbeidet tiltak for samfunnsoppdraget om å utvikle kvalitet i lærerutdanningen [...].»

Komiteenes valg i perioden åpner for en problematisering av å velge et tema for premiering som ikke er kjent for søkerne på forhånd. Samtidig illustrerer disse valgene det relative og fleksible i kvalitetsbegrepet og åpner for spørsmål om kvalitet i utdanning er noe i seg selv eller om det må være noe i forhold til noe annet, uavhengig av om dette er nasjonale og internasjonale føringer eller andre og ulike aktuelle tema i tiden.

4.6 Oppsummert: Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen

Det kan nå trekkes noen slutninger om hva som utgjør den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen i perioden. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen kommer fra ett av de eldste universitetene. Vinneren har tilhørighet enten i humanistiske og estetiske fag, matematiske og naturvitenskapelige fag eller i fagområdet generell. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen fungert og hatt en varighet på ca. 5 ½ år før pristildeling og er uten tydelig tematisering eller tilknytning til de omtalte tema i tiden, arbeidslivsrelevans, IKT-basert utdanning og internasjonalisering.

Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen er et konkret studietilbud av kortere eller lengre varighet. Det praktiseres utstrakt bruk av studentevaluering og annet samarbeid med studenter hvor studentenes tilbakemeldinger integreres og aktivt bidrar til utviklingen av studiets innhold og arbeidsformer. Men et omfattende studentsamarbeid, -involvering og -evaluering er ikke nok for å vinne Utdanningskvalitetsprisen. Den typiske vinneren utfordrer rådende og tradisjonell pedagogisk praksis med utvikling av nye og alternative undervisningsformer. Den typiske vinneren kan vise til banebrytende og omfattende endringer og omlegging av studietilbudets karakter, innhold, arbeids- og vurderingsformer med vekt på studentaktive læringsformer og en omdefinert lærerrolle. Den typiske vinneren av Utdanningskvalitetsprisen har et uttalt utgangspunkt i og referanse til Kvalitetsreformens føringer og er en tydelig eksponent for Kvalitetsreformens kvalitet. Den typiske vinneren har videre, men ikke nødvendigvis, gjort erfaringer med tiltakets overføringsverdi og spredning til andre internt i egen institusjon eller eksternt til andre og ulike fora. Den typiske vinneren er grenseoverskridende og brobyggende og har forankring og forpliktende fellesskap, forbindelser og samarbeid på studienivå, institusjonsnivå og eksternt. Tiltaket er gjennomarbeidet og velorganisert og preges av dialog, inkludering og likeverd integrert i et sterkt faglig fokus.

5 Avsluttende kommentarer

Utdanningskvalitetsprisen har til nå hatt over dobbelt så lang levetid som forgjengeren sin, Evalueringsprisen. Det kan være grunnlag for å si at Utdanningskvalitetsprisen har tilpasset seg og avspeiler sektorens behov, utfordringer og utvikling i perioden. Til en viss grad kan det også hevdes at Utdanningskvalitetsprisen i perioden har vært en konkurranse om Kvalitetsreformens kvalitet. Til sammenligning registreres bare én søknad med en tydelig referanse til kvalifikasjonsrammeverket.

Utdanningskvalitetsprisen synes å ha etablert seg som et internt institusjonsanliggende. Flere søknader rapporterer og dokumenterer samarbeid mellom ulike enheter internt på søkerinstitusjonen. Søknader med samarbeid mellom institusjonene er mangelvare. Bare én søknad, som også er en vinner i 2007, Nasjonalt prosjekt for bedre gjennomføring i masterutdanningen i realfag, kan vise til et slikt tverrinstitusjonelt samarbeid. I komiteens begrunnelse heter det bl.a.:

«Priskomiteen vil særlig fremheve det positive i at dette er et nasjonalt tiltak der et fakultetsmøte har tatt tak i en felles problemstilling for de ulike institusjonene. I tillegg er tiltakene gjennomført i et godt samvirke med studentene. Priskomiteen ser det som særlig positivt at kvalitetsarbeid i høyere utdanning bevisst løftes opp på et tverrinstitusjonelt plan, og at man gjennom felles tiltak kan sikre at kvalitet i utdanning heves over eventuelle konkurransemessige forhold institusjonene i mellom. Når institusjonene opererer med felles veiledende opptakskrav og samstemte tidsfrister, unngår man at studenter kan velge tilsynelatende enklere løsninger med lavere faglig utbytte som resultat.

Samtidig har institusjonene gitt hverandre stor institusjonell frihet til videreutvikling av studiets innhold og kvaliteten for øvrig. Tiltakene har også fokus på å gjenreise heltidsstudenten. Prosjektet er godt formidlet i selve søknaden og har stor overføringsverdi. Priskomiteen vil oppfordre andre fagmiljø til også å etablere tverrinstitusjonelle prosjekter der utdanningskvalitet settes på dagsorden.»

Dette er en typisk vinner på flere måter, men atypisk med sitt nasjonale og tverrinstitusjonelle spenn og virkeområde. Den har hittil ikke fått følge av andre tilsvarende søknader.

Som vareopptelling har denne rapporten gjort det mulig å si noe om hvordan enkeltelementene i bestemmelsene til prisen har fungert og fungerer. Den kan imidlertid ikke si om hensikten med prisen er oppnådd slik denne fremgår av statuttene, som for eksempel å stimulere institusjonene til systematisk arbeid med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine. Vareopptellingen viser stor variasjon i institusjonenes bruk av prisen. Noen institusjoner går bredt ut i fagmiljøene med oppfordring til å nominere egne prosjekter for intern vurdering hvor den/de beste går videre som søknad til NOKUT. Andre institusjoner begrunner de innsendte prosjektene sine med at de bygger opp om institusjonens hovedprofil og satsingsområder. Mange institusjoner har opprettet egne lokale priser. Noen søknader til Utdanningskvalitetsprisen er lokalt premierte tiltak hvor nominasjon til Utdanningskvalitetsprisen kan være en del av premien. Slike former for systematisk og strategisk bruk av Utdanningskvalitetsprisen fra institusjonenes side, kan være en indikasjon på at hensikten med prisen delvis er oppnådd.

6 Vedlegg

6.1 Statutter for Utdanningskvalitetsprisen

Statutter for Kunnskapsdepartementets pris for fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk høyere utdanning, Utdanningskvalitetsprisen, vedtatt av NOKUTs styre 03.11.04, justert 30.01.2013

I. Formelle bestemmelser

Utdanningskvalitetsprisen er på 1 million kroner årlig, forvaltes av NOKUT og deles ut av kunnskapsministeren.

Formålet med prisen er å stimulere institusjoner innenfor høyere utdanning til å arbeide systematisk med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine og motivere fagmiljøene ved universiteter og høyskoler til å bli mer opptatt av arbeid med utdanningskvaliteten. Utdanningskvalitet er her et uttrykk for total kvalitet som omfatter studiekvalitet, styringskvalitet og relevans.

Prisen går i sin helhet til én institusjon. Den utdeles etter søknad for tiltak som igangsetter vedvarende aktiviteter knyttet til heving av utdanningskvalitet. Dersom det ett år ikke er en verdig prisvinner, overføres midlene til neste års pris.

II. Retningslinjer for søknad om pris for fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk høyere utdanning

1. Prisen kan tildeles ett eller flere fagmiljøer eller til hele institusjonen. Søkerinstitusjonens ledelse innstiller søknader i prioritert rekkefølge.
2. Tiltak som ligger til grunn for søknaden må være forankret i problemstillinger som har betydning for og fokuserer på utvikling av utdanningskvaliteten. Prisen kan tildeles for fremragende arbeid innenfor ett eller flere områder. Søknaden må dokumentere samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktuelle aktører både i planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen.
3. Det må fremkomme dokumentasjon av tiltakets nærhet til teori og praksis, og hvorledes en i arbeidet gjør seg nytte av relevant kompetanse og kunnskap på det aktuelle fagområdet. Det forutsettes at søknaden inneholder en beskrivelse og vurdering av tiltaket og hvordan resultatet av arbeidet med tiltaket kan tenkes å bli videreført og overført til andre.

III. Kriterier for priskomiteen i dens arbeid med vurdering av søknader om pristildeling

1. Tiltaket må være nyskapende og bidra vesentlig til utvikling og forbedring av utdanningskvaliteten.
2. Søknaden må dokumentere at tiltaket utføres i et aktivt samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktuelle aktører.
3. Igangsatte tiltak må dokumentere positive resultater.

6.2 Institusjonene og søknader om Utdanningskvalitetsprisen 2004–2014

Tallet i rubrikkene angir antall søknader. Fargemerket rubrikk angir vinner.

År	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	Tils.
Institusjon												
Polithøgskolen			1									1
Kunsthøgskolen i Bergen				1		1						2
HiBergen	1						3	1	1			6
HiBuskerud						1	2			1		4
HiVestfold								1	1	1		3
HiBuskerud/Vestfold											3	3
HiFinmark		1										1
HiGjøvik				1	1	1			1			4
HiHarstad		1										1
HiHedmark	1	2					1	1				5
HiLillehammer									1			1
HiMolde		2										2
HiNarvik				1								1
HiNesna			1					1				2
HiNord-Trøndelag		1						1				2
HiAk				1								1
HiO				1								1
HiSogn og Fjordane				1			1					2
HiStord Haugesund		1					1					2
HiSør-Trøndelag		1					1	1	1	1		5
HiTelemark	1				1		2		1			5
HiVolda						1						1
HiØstfold				2		1				1	2	6
HiÅlesund	1						1					2
Samisk høgskole	1	1					1	1				4
HiAgder/UiAgder		1		1			1					3
HiBodø/UiNordland	2		1	1		1				1	1	7
HiStavanger/UiStavanger							3					3
NHH	1							1	1	2		5
NMH				1								1
UiB	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
HiTromsø			1									1
UiTø	1	3				1	1			2	1	9
UiO	2	5	3	3	4	2	2	3	2	1	2	29
NTNU	3	1	1	1	3	1	1	1	1		3	16
UMB/NMBU					1			1	2	2	1	7
Handelshs. BI	3						3		1		1	8
Det teologiske menighetsfak.	1											1
Diakonhjemmets høgskole							2	1	1			4
Betanien høgskole	1			1								2
NLA-Høgskolen	1											1
NKI					1				1			2
DMMH						1						1

Westerdals										1			1
Barratt Due												1	1
Tilsammen	21	21	9	17	12	12	27	15	17	13	16	180	

6.3 Tabeller

Tabell 1. Søknads- og prisfordeling i perioden

	Antall søknader	% antall søknader	Antall priser	% antall priser
UiO	29	16	6	24
UiB	11	6	4	16
NTNU	16	9	2	8
UiT	10	6	1	4
Statlige høyskoler	64	36	9	36
Vitenskapelige høyskoler	22	12	3	12
Øvrige institusjoner	28	15		
	180	100	25	100

Tabell 2. Søknader og vinnere, markert med farge, fordelt på år og fagområder

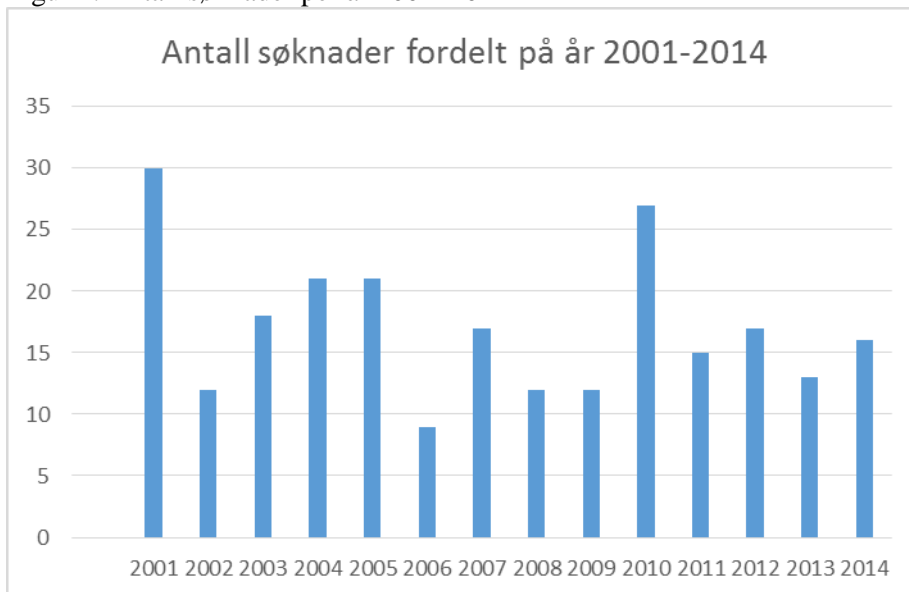
Fagområde	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	Søknader	Vinnere	
ØkAdm	2	0	0	1	0	1	2	1	2	2	1	12	7 %	4 16%
HumEst	6	2	1	3	2	4	3	1	0	1	5	28	16 %	5 20%
Ing	2	1	1	2	1	1	2	2	1	0	1	14	8 %	2 8%
MatNat	2	2	3	1	3	2	3	3	2	3	1	25	14 %	3 12%
Helse	3	9	1	1	1	1	6	2	4	3	3	34	19 %	3 12%
LuPed	1	1	0	4	2	2	3	2	0	0	1	16	9 %	3 12%
Gen	5	2**	2	4	3	1	8	4	8	4	3	44	24 %	5 20%
SamSikk	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	1	6	3 %	0
	21	21*	9	17	12	12	27	15	17	13	16	180	100	100

*Mangler opplysninger om en søknad

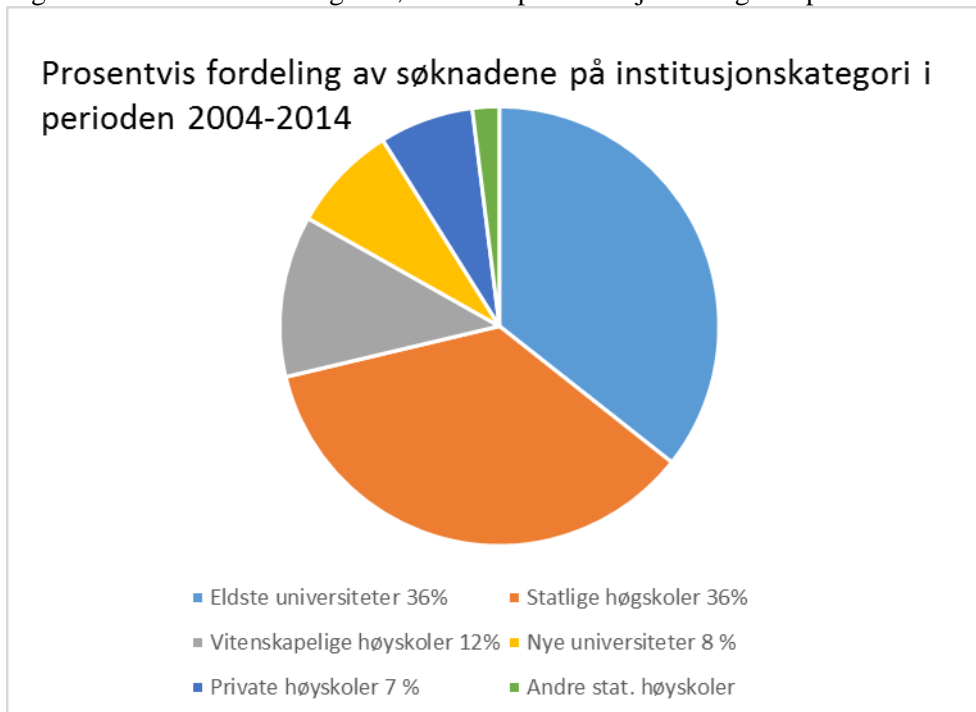
**2 søknader blant vinnerne

6.4 Figurer

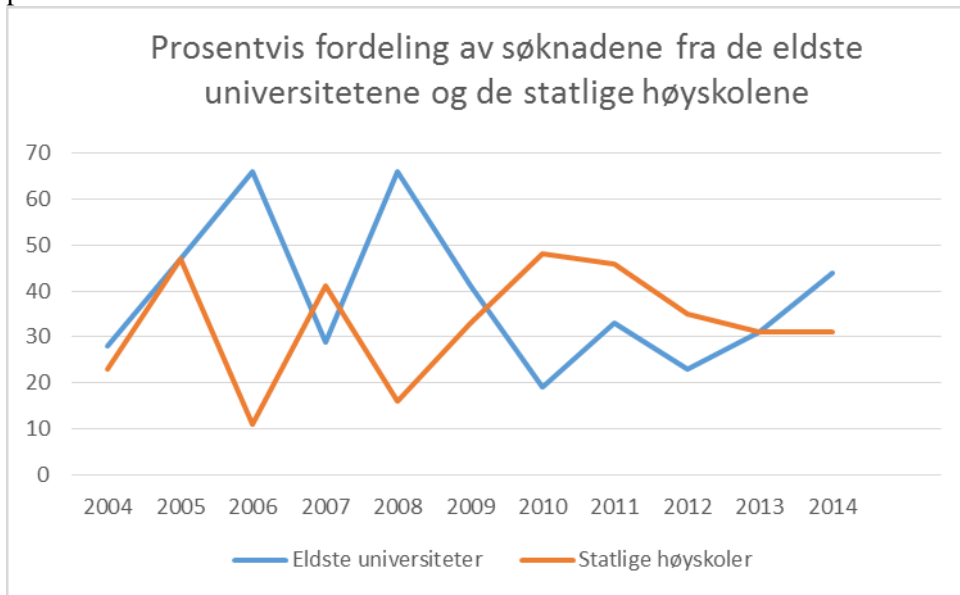
Figur 1. Antall søknader per år 2001–2014

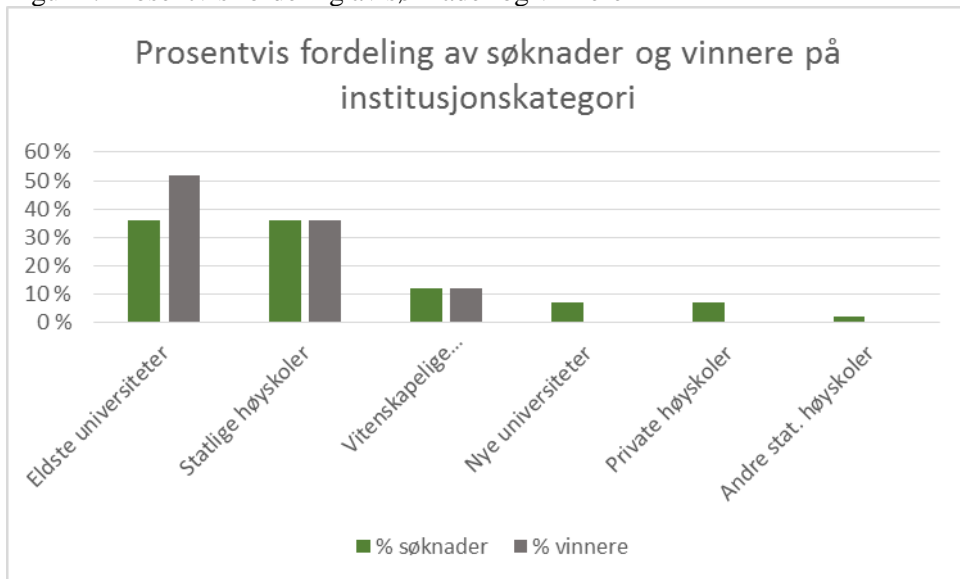
Figur 2. Prosentvis fordeling av søknadene på institusjonskategori i perioden 2004–2014

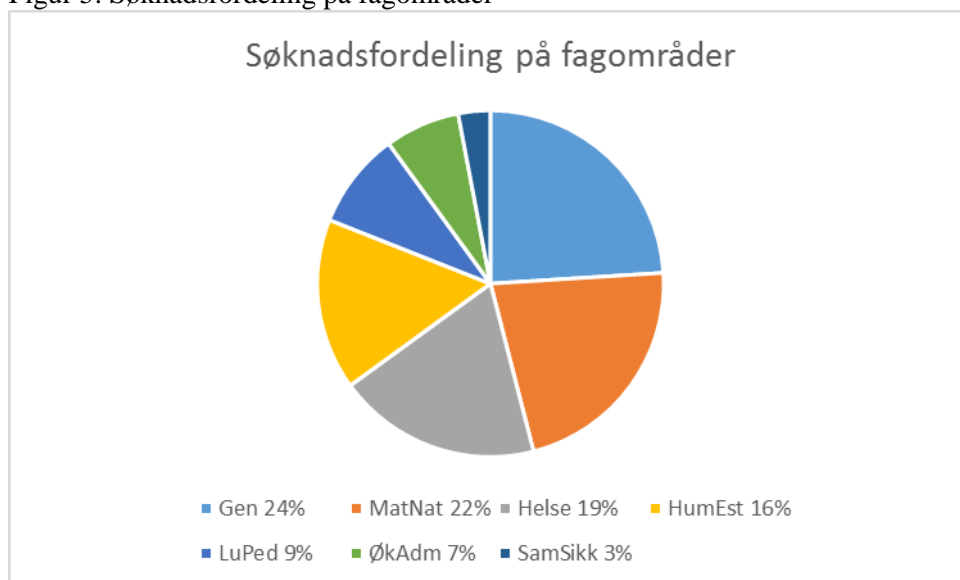
Figur 3. Prosentvis fordeling av søknadene fra de eldste universitetene og de statlige høyskolene i perioden.

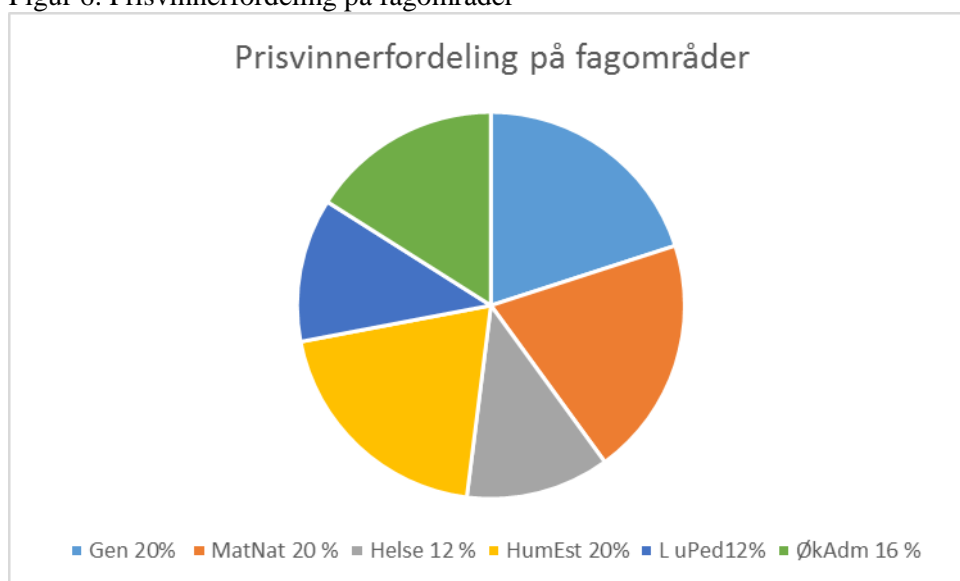
Figur 4. Prosentvis fordeling av søknader og vinnere

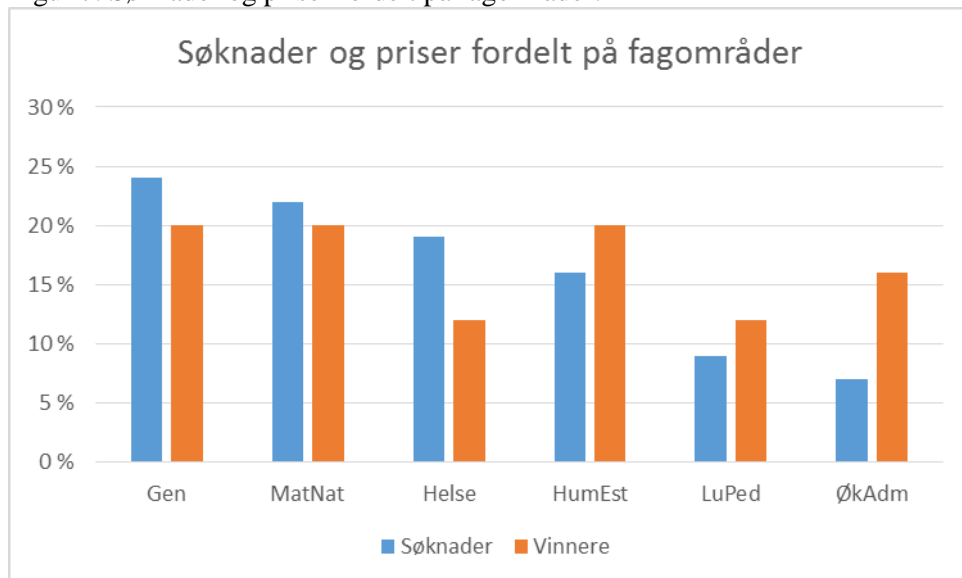
Figur 5. Søknadsfordeling på fagområder

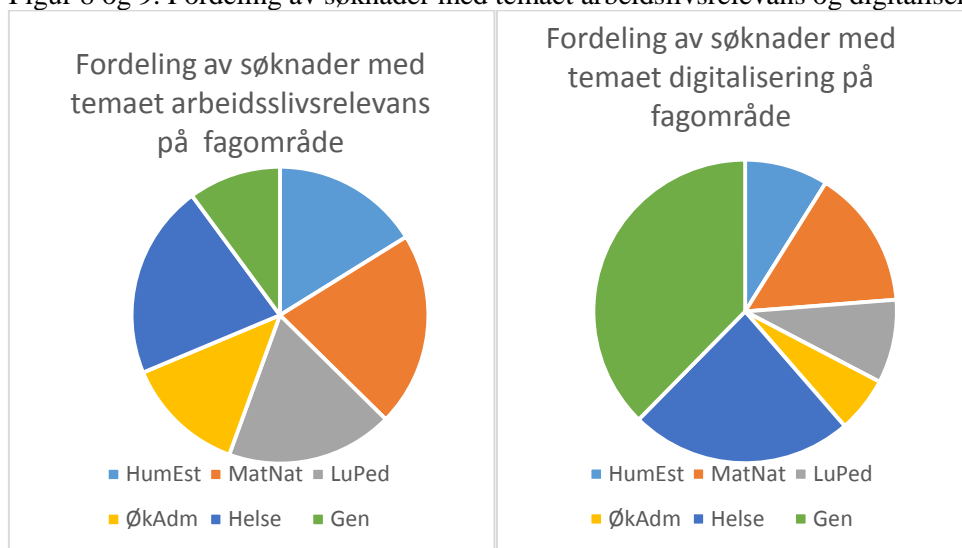
Figur 6. Prisvinnerfordeling på fagområder

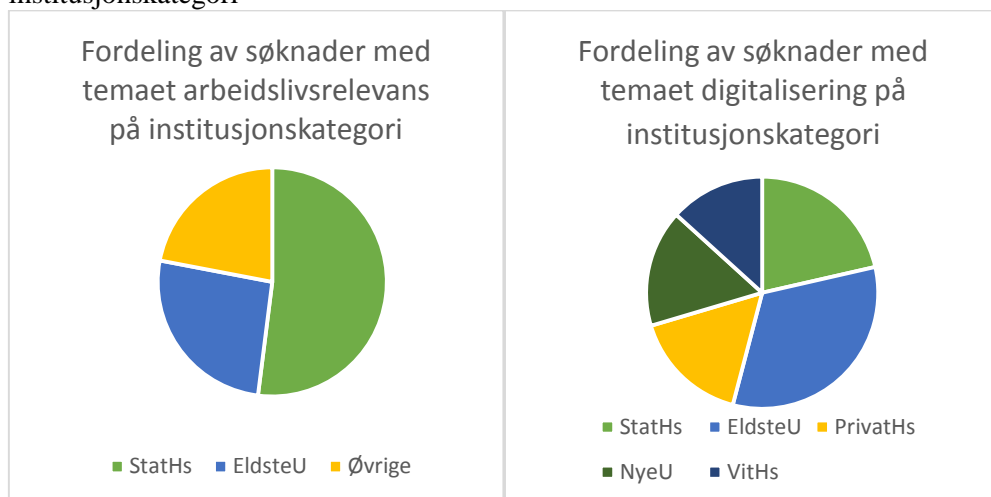
Figur 7. Søknader og priser fordelt på fagområder.

Figur 8 og 9. Fordeling av søknader med temaet arbeidslivsrelevans og digitalisering på fagområde

Figur 10 og 11. Fordeling av søknader med temaet arbeidslivsrelevans og digitalisering på institusjonskategori

6.5 Vinnere av Utdanningskvalitetsprisen 2004–2014

2004		
	UIB	Ny studieplan for juridisk studium: fra lesing til læring
2005		
	NTNU	LæringsAssistentOpplæringsSystem
	UiT	Textpraxis
	Sami.	Utvikling av nye arbeidsmåter i utdanningene, en utviklingsrettet lærende organisasjon
2006		
	UiB	Akademisk skriving, en systematisert og eksplisittert opplæring i akademisk skriving
	UiO	Fra mikrokunnskap til makroindustri, ny studieplan for mikroelektronikk
2007		
	NMH	Kammermusikk, et tverrfaglig samarbeidsprosjekt
	UiO	Gründerskolen
	UiB	Nasjonalt prosjekt for bedre gjennomføring i masterutdanningen i realfag.
2008		
	UiO	Arbeidslivsrelevans innen studier og utdanning ved HF
	UMB	Utvikling og bruk av IKT i lærerutdanningen
	HiT	Yrkesfaglig vei til ingeniør (Y-veien)
2009		
	UiB	Emne Bio300 Biologisk dataanalyse og forsøksoppsett – en introduksjon til ma. i biologi
	HiG	Studienemnda, systematisk utvikling av studie- og fagplaner
	HiBu	Integrert og casebasert undervisningsopplegg i innføringskurset i bed.øk og IKT
2010		
	HiT	Veiledning av nyutdannede lærere i barnehager, skole og videregående opplæring
	NTNU	ForVei, Studentveiledning i et forebyggende perspektiv med vekt på trivsel, mestring og...
	UiO	Mastergradsprogrammet i International Community Health
2011		
	UiO	Utvikling av forskningstypiske læringsformer i et masterprogram
	HiST	Rom for læring
2012		
	HiL	BOL-studiet – en prakademisk utdanning av unge studenter innen HR
	HiG	Simuleringssentret
	UiO	Computer Science in Education – Beregninger i realfagsutdanningene
2013		
	NHH	Økonomi og psykologi
2014		
	HBV	“As if”. Profesjonsverksted i lærerutdanningen